

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

JAANA KOSKI

**Asiakkaan tuntemisvelvollisuus ja
henkilöllisyyden todentaminen
etänä asianajotoimiston näkökul-
masta**

LIIKETALouden TUTKINTO-OHJELMA
2021

Tekijä(t) Koski, Jaana	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä toukokuu 2021
	Sivumäärä 49	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Asiakkaan tuntemisvelvollisuus ja henkilöllisyyden todentaminen etänä asianajotoimiston näkökulmasta		
Tutkinto-ohjelma Liiketaloudenkoulutusohjelma		
<p>Opinnäytetyön aiheena oli asiakkaan tuntemisvelvollisuus ja henkilöllisyyden todentaminen asianajotoimiston näkökulmasta. Työn tavoitteena oli luoda asianajotoimistolle selkeä, yhtenäinen ja lain vaatimukset täyttävä keino asiakkaidensa tunnistamiseksi ja heidän henkilöllisyytensä todentamiseksi etätunnistautumisen avulla.</p> <p>Tavoitteeseen pääsemiseksi työn teoriaosassa perehdyttiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin (444/2017) ja sen valmisteluaineistoihin sekä valtioneuvoston asetuksiin ja oikeuskirjallisuuteen. Näiden avulla selvitettiin, mitä vaatimuksia asiakkaiden tuntemisesta, tunnistamisesta ja asiakkaiden henkilöllisyyden todentamisesta on laissa asianajotoimistoille asetettu.</p> <p>Etätunnistamisesta selvitettiin, mitä tarkoittavat tehostettu tuntemisvelvollisuus etätunnistuksessa sekä vahva sähköinen tunnistaminen. Selvitetiin myös, ketkä ovat tunnistuspalvelun tarjoajia ja mitä se tarkoittaa. Lisäksi selvitettiin, mitkä ovat etätunnistamiseen käytettävät tunnistusvälineet, joiden avulla vahvan sähköisen tunnistamisen voi toteuttaa lain vaatimalla tavalla. Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009) oli ensisijainen lähde etätunnistamiseen liittyvien asioiden selvittämisessä.</p> <p>Asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen toteuttamiseksi tehtiin tunnistamislomakkeet henkilöasiakkaille ja yritysasiakkaille. Tunnistamislomakkeiden allekirjoitus tapahtuu sähköisellä allekirjoituksella tunnistuspalvelun tarjoajan kautta. Tähän sähköiseen allekirjoitukseen asiakas käyttää tunnistusvälinettä, joka täyttää lain vaatimukset vahvasta sähköisestä tunnistamisesta. Tehtiin myös sähköpostiluonnokset valmiiksi henkilöasiakkaille ja yritysasiakkaille. Ne sisältävät tunnistamislomakkeen linkin, toimintaohjeet sekä tiedon siitä, miksi asianajotoimisto pyytää lomakkeen täyttämistä ja allekirjoittamista.</p>		
<u>Asiasanat</u> rahanpesu, asiakkaan tuntemisvelvollisuus, henkilöllisyyden todentaminen, riskiperusteinen arvio, sähköinen tunnistaminen, etätunnistaminen		

Author(s) Koski, Jaana	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May, 2021
	Number of pages 49	Language of publication: Finnish
Title of publication Customer due diligence and identity verification remotely from the point of view of the law firm.		
Degree program Business Administration		
<p>The topic of the thesis was the customer due diligence and identity verification from the point of view of the law firm. The aim of the work was to create a clear, uniform and legally compliant means for a law firm to identify its clients and verify their identities through remote authentication.</p> <p>To achieve this goal, the theoretical part of the work examined the Act on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing (444/2017) and its preparatory materials, as well as Government decrees and legal literature. These were used to find out what requirements the law imposes on law firms regarding the knowledge, identification, and verification of clients' identities.</p> <p>Regarding remote identification, it was clarified what is meant by enhanced duty of knowledge in remote identification and strong electronic identification. It was also found out who the identification service providers are and what that means. In addition, the identification means used for remote identification, which can be used to implement strong electronic identification in the manner required by law, were clarified. The Act on Strong Electronic Identification and Electronic Trust Services (617/2009) was the primary source for clarifying issues related to remote identification.</p> <p>To implement customer identification and identity verification, identification forms were made for personal and corporate customers. The identification forms are signed by electronic signature through an identification service provider. For this electronic signature, the customer uses an identification device that meets the requirements of the law on strong electronic identification. Draft emails were also prepared for personal and corporate customers. They include a link to the identification form, instructions for use, and information on why the law firm requests that the form be completed and signed.</p>		
<p><u>Key words</u> money laundering, customer due diligence, identity verification, risk-based assessment, electronic identification, remote identification</p>		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	7
2.1 Tutkimusongelma.....	7
2.2 Työn teoreettinen viitekehys	8
2.3 Työssä käytettävät tutkimusmenetelmät	10
3 RAHANPESU JA RAHANPESULAKI.....	13
3.1 Mitä rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen tarkoittavat	13
3.2 Rahanpesulain tavoitteet	14
3.3 Rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvat asianajajat	14
3.4 Ilmoitusvelvollisen riskiarvio.....	16
4 ASIAKKAAN TUNTEMINEN.....	17
4.1 Asiakkaan tunteminen ja riskiperusteinen arvio	17
4.2 Yksinkertaistettu ja tehostettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus	18
4.3 Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus	19
4.4 Selonottovelvollisuus ja ilmoitusvelvollisuus	21
4.5 Asiakkaan tuntemistietojen säilyttäminen.....	23
5 ASIAKKAAN TUNNISTAMINEN JA HENKILÖLLISYYDEN TODENTAMINEN	25
5.1 Tunnistus- ja todentamisvelvollisuus	25
5.2 Asiakkaan edustajan tai tosiasiallisen edunsaajan tunnistaminen.....	26
5.3 Kolmannen osapuolen toimet asiakkaan tuntemiseksi.....	27
5.4 Tunnistamisen ja todentamisen ajankohta.....	28
5.5 Luonnollisen henkilön henkilöllisyyden todentamisasiakirjat.....	29
5.6 Oikeushenkilön henkilöllisyyden todentamisasiakirjat.....	32
6 ETÄTUNNISTAMINEN	34
6.1 Tehostettu tuntemisvelvollisuus etätunnistuksessa	34
6.2 Vahva sähköinen tunnistaminen ja tunnistusvälineet.....	35
6.3 Tunnistuspalvelun tarjoajat	37

7 KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS.....	39
7.1 Tunnistamislomakkeiden luominen	39
7.2 Tunnistamislomakkeiden sisällöt	40
7.3 Tunnistamislomakkeen allekirjoitus	43
7.4 Asiakkaille lähetettävät sähköpostit	44
7.5 Käytännön toteutuksen testaus	45
8 LOPPUPOHDINTA.....	48
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Rahanpesulain (444/2017) tavoitteena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja selvittämistä sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia (Rahanpesulaki 444/2017, 1 luku 1 §). Jotta lain tavoitteet toteutuisivat, on rahanpesulaissa säädetty ilmoitusvelvollisia koskevasta velvollisuudesta tuntea asiakkaansa. Velvollisuusvaatimuksen mukaisesti tehtävien toimenpiteiden tarkoituksena on, että ilmoitusvelvollinen ymmärtäisi sekä osaisi tunnistaa ja arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä.

Asianajotoimintaa harjoittavat asianajajat ovat rahanpesulain mukaisia ilmoitusvelvollisia. Rahanpesulaissa säädetään asianajajan velvollisuudesta todentaa asiakkaansa tai hänen edustajansa henkilöllisyys ja tunnistaa asiakkaansa vakituista asiakassuhdetta perustettaessa sekä tiettyjen edellytysten täytyessä muulloinkin, vaikka kyse ei olisi vakituisesta asiakassuhteesta (Rahanpesulaki 3 luku 2 §).

Tässä työssä selvitetään, mitä toimenpiteitä asianajajan on tehtävä tunteakseen asiakkaansa rahanpesulain vaatimukset täyttävällä tavalla. Rahanpesulaissa säädetty asiakkaan tuntemisvelvollisuus, asiakkaan tunnistamisvelvollisuus sekä henkilöllisyyden todentamisvelvollisuus ovat keskeisimmät kokonaisuudet, joita työssä käsitellään. Lisäksi työssä käsitellään etätunnistamiseen liittyviä lainsäädöksiä. Työn lopussa esitetään käytännön ratkaisuehdotus, kuinka asianajotoimisto voi toteuttaa asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen etätunnistautumisen keinoin asiakasystävällisellä ja mahdollisimman helpolla tavalla.

Rahanpesulailla (444/2017) kumottiin aikaisempi rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettu laki (503/2008) ja uudet säädökset tulivat voimaan vuonna 2017. Tämä työ on ajankohtainen ja sille on selkeästi tarvetta, koska työn toimeksiantajan mielestä heidän asianajotoimistoltaan puuttuu helposti toteutettava käytännön ratkaisu asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämiseksi.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

2.1 Tutkimusongelma

Asianajotoimisto Haavisto Oy on tämän opinnäytetyön toimeksiantaja ja kyseessä on pieni asianajotoimisto. Opinnäytetyön idea syntyi siitä, että asianajotoimistolta puuttui helposti toteutettava ja yhtenäinen keino rahanpesulain mukaisen asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämiseksi. Opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää, mitä vaatimuksia asiakkaan tuntemisesta sekä asiakkaan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta on oikeudellisessa sääntelyssä asianajotoimistolle asetettu.

Opinnäytetyön tarkoituksena on muodostaa selkeä kuva asiakkaan tuntemisesta ja henkilöllisyyden todentamisen velvollisuuksista. Vaatimuksia käsitellään siinä laajuudessa, mikä on tarpeen selkeän kuvan luomiseksi asianajotoimiston näkökulmasta. Työn lopullisena päämääränä on tarjota toimeksiantajalle lain vaatimukset täyttävä käytännön ratkaisuehdotus asiakkaiden tuntemiseksi ja heidän henkilöllisyytensä todentamiseksi etätunnistamisen avulla.

Työn avulla pyritään saamaan vastaus tutkimusongelmaan:

-Mitä vaatimuksia asianajotoimistolle on asetettu asiakkaidensa tuntemisesta sekä heidän henkilöllisyytensä todentamiseksi, ja mitkä olisivat sujuvat keinot ja käytännöt vaatimusten toteuttamiseksi?

Tutkimusongelman lisäksi esitän vielä kaksi apukysymystä, joihin vastauksen etsiminen auttaa löytämään vastauksen myös alkuperäiseen tutkimusongelmaan. Apukysymykset ovat seuraavat:

-Missä laeissa säädetään asianajan velvollisuudesta tuntea asiakkaansa ja missä laeissa säädetään asiakkaiden henkilöllisyyden todentamisesta?
-Mitkä ovat lain vaatimukset täyttävät etätunnistautumisen keinot?

2.2 Työn teoreettinen viitekehys

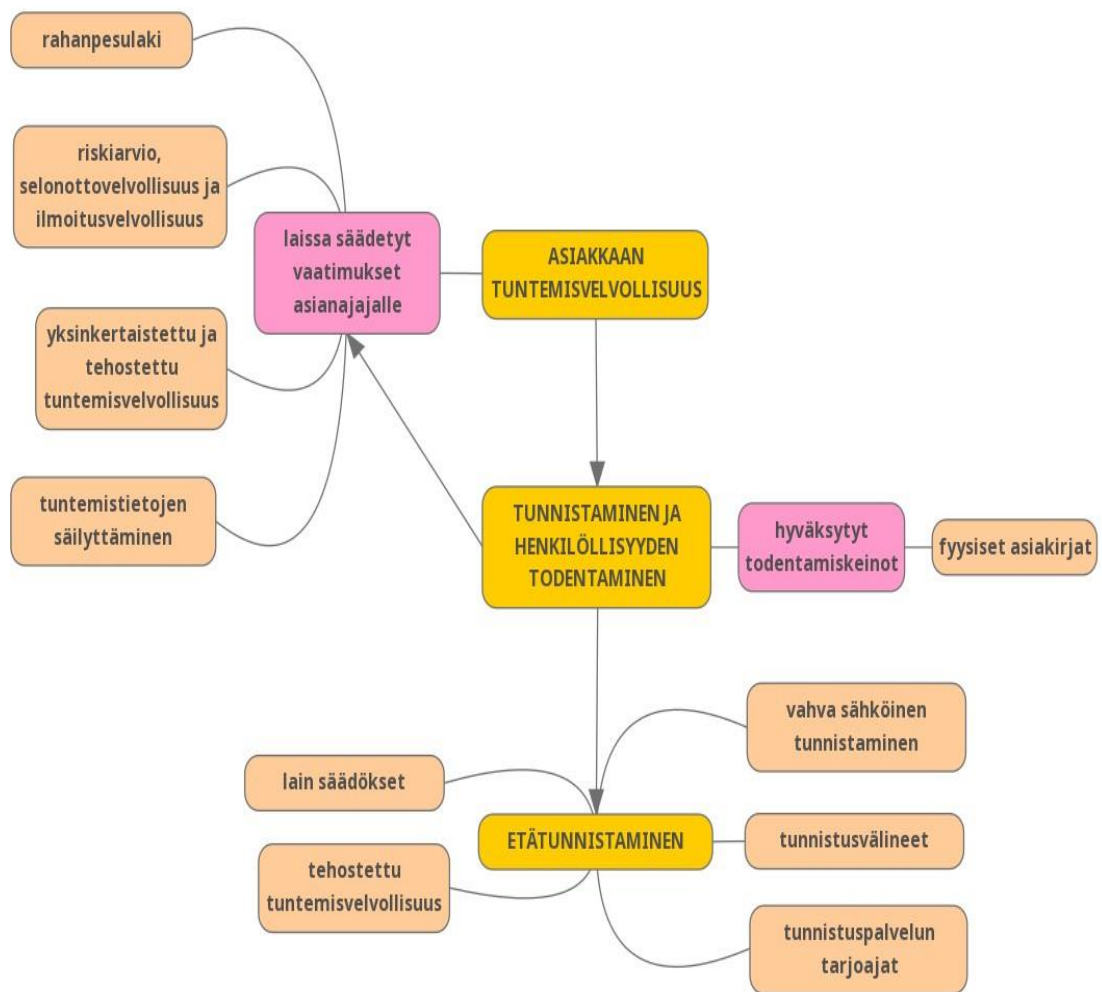
Keskeisimmät käsitteet, joita opinnäytetyön teoriaosassa käsitellään, ovat asiakkaan tuntemisvelvollisuus, tunnistaminen, henkilöllisyyden todentaminen sekä etätunnistaminen. Teoriaosassa selvitetään oikeuslähteiden avulla, mitä vaatimuksia lainsäädännössä on edellä mainituista aiheista asianajotoimistolle asetettu. Työssä käsitellään aiheeseen liittyvää teoriaa konkreettisen lopputuloksen näkökulmasta ajatellen, monipuolisesti ja riittävällä tarkkuudella. Seuraavaksi esitellään työn teoreettista rakennetta tarkemmin ja jäljempänä olevassa kuviossa 1 on opinnäytetyön teoreettinen viitekehys nähtävillä kuvana.

Luvussa kolme selvitetään ensin lyhyesti, mitä rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen tarkoittavat ja käydään läpi rahanpesulain tavoitteita. Lisäksi selvitetään, ketkä ovat rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvia asianajajia ja mitä tarkoittaa ilmoitusvelvollisen riskiarvio.

Luvussa neljä käsitellään asiakkaan tuntemisvelvollisuutta ja selvitetään, mitä tarkoittavat riskiperusteinen arvio, selonottovelvollisuus ja ilmoitusvelvollisuus. Selvitetään myös, mitä tarkoittavat yksinkertaistettu tuntemisvelvollisuus ja tehostettu tuntemisvelvollisuus sekä mitä tuntemistietojen säilyttämistä on säädetty.

Luvussa viisi pureudutaan asiakkaan tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen liittyviin tunnistus- ja todentamisvelvollisuuksiin. Selvitetään, mitä laissa on säädetty asiakkaan edustajan tai tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta sekä kolmannen osapuolen tekemistä toimista asiakkaan tuntemiseksi. Lisäksi selvitetään ajankohta, milloin asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen on tapahduttava sekä mitkä ovat hyväksytyt henkilöllisyyden todentamisasiakirjoja.

Kuudennessa luvussa siirrytään etätunnistamiseen liittyvien asioiden pariin. Selvitetään, mitä tarkoittavat etätunnistamiseen liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus sekä vahva sähköinen tunnistaminen ja mitkä ovat vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen käytettävät tunnistusvälineet. Selvitetään myös, keitä ovat tunnistuspalvelun tarjoajat ja mitä se tarkoittaa.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys.

Koska opinnäytetyö on juridinen työ, ovat lait ja säädökset tärkeimmät työssä käytettävät oikeuslähteet. Rahanpesulaki (444/2017) on ensisijainen lähde selvitettäessä asetettuja vaatimuksia asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta sekä asiakkaan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta. Etätunnistamisen eli sähköisen tunnistautumisen vaatimusten selvittämiseksi tutkitaan ensisijaisesti lakia vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009). Työssä käytetään myös muuta oikeudellista aineistoa asian selvittämisen tukena, kuten lain valmisteluaineistoja, valtioneuvoston asetuksia ja oikeuskirjallisuutta. Suomen asianajajaliiton materiaalit sekä laki asianajajista (496/1958) ovat myös tärkeässä osassa opinnäytetyön teoriaosuudessa, koska työssä keskitytään selvittämään nimenomaan, mitä vaatimuksia asiakkaan tuntemisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta on laissa asetettu asianajotoimistolle.

2.3 Työssä käytettävät tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmän valintaan vaikuttaa, mikä on tutkimuksen tarkoitus ja tehtävä. Tämän työn lopullisena tarkoituksena on tarjota asianajotoimistolle käytännön keinot, joilla asiakkaan tuntemisvelvollisuus ja henkilöllisyyden todentaminen voidaan lainsäädännön vaatimalla tavalla toteuttaa käytännössä. Kyseessä on siis empiirinen työ, tarkemmin empiirinen oikeudellinen työ, joka toteutetaan käyttämällä empiirisen oikeustutkimuksen menetelmiä.

Työn empiriaosuus koostuu käytännön ratkaisuehdotuksesta asiakkaiden tunnistamiseksi sekä asiakkaiden henkilöllisyyden todentamiseksi oikeussäätelyn vaatimalla tavalla. Empiirinen tutkimus perustuu päätelmiin, jotka perustuvat havaintoihin ja tutkimuksen kohteena voi olla esimerkiksi yhteiskunnassa vallitseva oikeus (Miettinen 2016, 246). Empiirisen oikeustutkimuksen kohteen pitää olla jokin oikeudellinen ilmiö eli sellainen yhteiskunnallinen ilmiö, joka liittyy oikeuden maailmaan. Asianajajia koskeva säädös asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta on kohteena sellainen, joka liittyy edellä mainitulla tavalla oikeuden maailmaan. Empiirisessä oikeustutkimuksessa käytetään empiirisiä menetelmiä tiedon hankinnassa, analysoinnissa sekä loppupäätelmien tekemisessä. (Miettinen 2016, 249.) Tiedonhankintakeinona on perehtyä huolellisesti voimassa olevaan lainsäädäntöön ja aineiston analysoinnissa tiivistetään sekä tarkastellaan niitä asioita, jotka ovat keskeisiä tutkimusongelman ratkaisemiseksi (Kananen 2015, 129; Miettinen 2016, 262).

Oikeustieteellinen tutkimuskohde on sellainen, jossa aihe liittyy oikeusnormeihin ja niillä toteutettavaan oikeudelliseen ajatteluun tai yhteiskunnalliseen sääntelyyn. Tarkan oikeudenalajaottelun tekeminen ei ole tarpeen, koska usein tutkittavaa aihetta pitää tarkastella useamman eri oikeudenalan näkökulmasta. Lainoppia pidetään oikeustieteellisessä tutkimuksessa ydinalueena, johon oikeustieteessä keskitytään. (Husa, Mutanen & Pohjolainen 2010, 17–18; Lindfors 2004, 10.) Tämän työn teoriaosuus toteutetaan lainopillisten menetelmien avulla.

Oikeusdogmatiikka eli lainoppi on oikeustieteellisissä tutkimuksissa yleensä suurimmassa osassa. Lainopin avulla on tarkoitus selvittää, mitkä oikeudelliset sääntelyt, koskien oikeusongelmaa, ovat voimassa olevia ja kuinka käytännön tasolla pitäisi toimia,

jotta toimitaan voimassa olevan oikeusjärjestyksen mukaisesti. (Husa, Mutanen & Pohjolainen 2010, 20; Miettinen 2016, 252.) Työn teoriaosassa selvitetään, mitä velvoitteita oikeudellisessa sääntelyssä on asetettu asianajotoimistolle asiakkaan tuntemisesta ja asiakkaan henkilöllisyyden todentamisesta. Lisäksi selvitetään, mitä vaatimuksia etätunnistautumisen osalta on asetettu oikeudellisessa sääntelyssä.

Tutkimusmenetelmää valittaessa kannattaa pohtia tarkoin sitä, millä menetelmällä saataisiin parhaiten selvitettyä tutkimuksen kohteena olevia ongelmia. Tutkittava ongelma on siis tunnettava hyvin, jotta pystytään valitsemaan käytettäväksi tutkimusmenetelmäksi juuri se oikea menetelmä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 137; Kananen 2015, 65.) Kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella on tarkoitus löytää ymmärrys ja antaa tutkittavasta asiasta tulkinta sanojen ja lauseiden keinoin. Laadullisessa tutkimuksessa ei käytetä tilastollisia menetelmiä eikä siinä ole tarkoitus yleistää, kuten kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan vain yhtä tiettyä asiaa/tapausta, ei suurta tapausten joukkoa, kuten määrällisessä tutkimuksessa. (Kananen 2017, 35–36; Miettinen 2016, 260.) Työssäni käytän kvalitatiivista eli laadullista menetelmää. Työssä käsitellään oikeudenalaan liittyviä kysymyksiä, joten työ on tarkemmin ilmaistuna luonteeltaan kvalitatiivinen empiirinen oikeudellinen tutkimus.

Koska tämän työn tarkoituksena on tarjota asianajotoimistolle käytännön keinot asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämiseen ja henkilöllisyyden todentamiseksi lainsäädännön vaatimalla tavalla, on työssä kyse myös muutokseen tähtäävästä konstruktivisesta tutkimuksesta. Konstruktivistista tutkimusta kutsutaan toisella nimellä interventiotutkimukseksi. Interventio sanana kuvaa toimenpidettä, joka tehdään muutoksen aikaansaamiseksi. Tutkimusotteita on mahdollista yhdistellä, jos siihen on tarvetta. Tällöin puhutaan tutkimusyhdistelmistä. (Kananen 2017, 40.)

Konstrukttiivinen tutkimus on luonteeltaan kokeellista ja sen avulla pyritään ratkaisemaan olemassa oleva ongelma keksimällä tai kehittämällä uusi konstruktio. Uutta konstruktiota tarkastellaan konstruktivisessa tutkimusotteessa instrumenttina, jonka avulla yritetään jalostaa, havainnollistaa tai testata aikaisempaa teoriaa. Kehitettyjen konstruktioiden toimivuuden ja soveltuvuuden testaus käytännössä onkin yksi

tärkeimmistä konstruktiiiviseen tutkimusotteeseen sisältyvistä tutkimusvaiheista. Konstruktion ensimmäistä käytännön testausta kutsutaan markkinatestiksi. Konstruktiiivisen tutkimusotteen mukaisessa käytännön testauksessa testataan koko prosessin toimivuutta, ei pelkästään uuden konstruktion teknistä toimivuutta. Konstruktion toimivuuden testauksen keinona voidaan käyttää esimerkiksi haastatteluja. (Lukka 2014.)

Tässä työssä kvalitatiivisen empiirisen oikeustutkimuksen avulla on tarkoitus kuvailla ja selvittää lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden vaikutusta siihen, millä tavoin asianajotoimisto voi toteuttaa asiakkaiden tuntemisvelvollisuuden sekä asiakkaiden henkilöllisyyden todentamisen etätunnistamisen keinoin. Tavoitteena on tarjota asianajotoimistolle sellainen käytännön keino, jota asianajotoimistossa pystytään hyödyntämään ja jota voisi mahdollisesti muutkin pienet asianajotoimistot hyödyntää toiminoissaan. Tämän työn käytännön ratkaisuehdotus testataan konstruktiiivisen tutkimusmenetelmän mukaisesti.

3 RAHANPESU JA RAHANPESULAKI

3.1 Mitä rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen tarkoittavat

Kerron aluksi hyvin lyhyesti, mitä rahanpesulla ja terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan, millaisesta toiminnasta on kyse ja miksi tarvitaan lain sääntelyä toimintojen esittämisiksi. Rahanpesu ei ole uusi ilmiö, vaan sitä on ollut aina olemassa (Andersen 2020, 29). Rahanpesulla tarkoitetaan sellaista rikosta, joka on jo tapahtunut ja jossa yritetään häivyttää tiedot rahan alkuperästä. Terrorismin rahoittamisesta on kyse silloin, kun yritetään edesauttaa suunniteltua rikosta. Rahanpesu kytkeytyy aina jonkinlaiseen rangaistavaan rikokseen, joko tapahtuneeseen tai suunnitteilla olevaan. Rikoslaisissa on säädetty rahanpesun olevan rangaistava teko. (Aluehallintovirasto 2019, ESAVI/22775/2019, 4; Andersen 2020, 17; Rikoslaki 39/1889, 32 luku 6–10 §.)

Rahanpesua ei ole pelkästään fyysistä rahaliikennettä koskevat rikokset, vaan rahanpesulla tarkoitetaan esimerkiksi sellaista toimintaa, jossa rikoksella saatua omaisuutta tai rikoksen tuottamaa hyötyä sekä rikoksella tilalle tullutta omaisuutta otetaan vastaan, käytetään, luovutetaan tai välitetään. Myös rikoksella hankitun omaisuuden, rikoksen tuottaman hyödyn sekä rikoksella tilalle tulleen omaisuuden peittelemine tai häivyttäminen ovat rahanpesulla tarkoitettua toimintaa. (Aluehallintovirasto 2019, ESAVI/22775/2019, 4; Andersen 2020, 18.)

Terrorismin rahoittamisessa varoja annetaan tai kerätään tietäen, että varoilla rahoitetaan tietynlaista rikollista toimintaa. Tällaista toimintaa ovat esimerkiksi panttivangin ottaminen tai kaappaus, ydinräjähdერიкос, jossa vaarannetaan henkilöiden terveyttä sekä kansainvälisessä terrorististen pommi-iskujen torjumista koskevassa yleissopimuksessa tarkoitettu yleisvaarallinen rikos, kuten esimerkiksi pommi-isku. Lisäksi kansainvälistä suojelua nauttivaan henkilöön kohdistuvat murha, tappo, vapaudenriisto, pahoinpitely, ihmiskauppa sekä julkisrauhan rikkominen ja niillä uhkailu ovat terrorismin rahoittamiseksi katsottua toimintaa. Terrorismin rahoittamisen rangaistavuudesta on myös säädetty rikoslaisissa. (Andersen 2020, 19; Rikoslaki 34 a luku 5 § ja 5a§; Valtiovarainministeriön [www-sivut](http://www.sivut).)

3.2 Rahanpesulain tavoitteet

Rahanpesulain tavoitteena on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, edellä mainitun kaltaisen toiminnan selviämisen ja paljastumisen edistäminen sekä rikoksella saadun hyödyn jäljittämisen ja takaisinsaannin tehostaminen (Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 1 luku 1 §). Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja valvonnan peruseriaate on valvoa rikollista toimintaa niin, ettei rahan alkuperäistä tietoa pystytä häivyttämään ja ettei rikollinen raha pystyisi liikkumaan. Peruseriaate on siis hyvin yksinkertainen, mutta sen toteuttaminen on ongelmallista, koska valvonnan järjestäminen on hyvin työlästä toteuttaa. (Andersen 2020, 29.)

Viranomaiset ovat asettaneet ilmoitusvelvollisille tehtäväksi valvoa asiakkaitaan, jotta rahanpesulain mukaiset tavoitteet toteutuisivat. Rahanpesulaissa on säädetty, mitkä yhteisöt ja elinkeinoharjoittajat ovat ilmoitusvelvollisia. Asianajajat ja heidän apulaisensa ovat lain tarkoittamia ilmoitusvelvollisia tietyin edellytyksin. (Rahanpesulaki 1 luku 2 § 1 mom. 12 k; Rahanpesulaki 1 luku 4 § 1 mom. 5 k) Ilmoitusvelvollisten määrästä ei ole tarkkaa tietoa, mutta heitä on joka tapauksessa useita tuhansia tai jopa kymmeniä tuhansia. Suuri ilmoitusvelvollisten määrä on ymmärrettävää, koska tavoitteena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää em. kaltaisen toiminnan paljastamista ja selvittämistä sekä rikoksella saadun hyödyn jäljittämisen ja takaisin saannin tehostaminen. Kirjallisuudessa ilmoitusvelvolliset jaoteltiin karkeasti kolmeen pääryhmään: rahoituspalveluiden tarjoajat, vakuutuspalveluiden tarjoajat sekä yrityspalveluiden tarjoajat ja muut palveluntarjoajat. Asianajajat kuuluvat yrityspalveluiden tarjoajien ryhmään. (Andersen 2020, 50–52; HE 228/2016.)

3.3 Rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvat asianajajat

Rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvat asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitetut asianajajat sekä heidän apulaisensa silloin, kun he hoitavat asiakkaan puolesta tai asiakkaan lukuun joko taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyviä liiketoimia. Edellä mainitun kaltaiset asianajajat ja heidän apulaisensa kuuluvat rahanpesulain soveltamisalaan myös silloin, kun he osallistuvat asiakkaan puolesta

kiinteistöjen tai liiketoimintayksiköiden ostamisen tai myynnin suunnitteluun tai suorittamiseen, yhtiöiden perustamiseksi, johtamiseksi tai hallinnoimiseksi tarvittavien varojen järjestelyyn tai yhtiöiden, säätiöiden tai vastaavien yhteisöjen perustamiseen, johtamiseen tai niiden toiminnasta vastaamiseen. Asianajajan hoitaessa asiakkaan rahavaroja, arvopapereita tai muita varoja sekä pankki-, säästö- tai arvo-osuustilien avaaminen ja hoitaminen ovat lisäksi rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvia toimia. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 6; Rahanpesulaki, 1 luku 2 §.)

Asianajajalaissa säädetään, että sellainen henkilö, joka on maan yleisen asianajajayhdistyksen jäsenenä merkitty asianajoluetteloon, on lain tarkoittama asianajaja (Laki asianajajista 496/1958, 1 § 1 mom.). Asianajajat ovat siis rahanpesulain mukaisia ilmoitusvelvollisia hoitaessaan rahanpesulain soveltamisalaan kuuluvia toimeksiantoja. Rahanpesulain sääntelyä ei sovelleta, kun asianajaja hoitaa oikeudenkäyntiavustaja- tai oikeudenkäyntiasiamiestehtäviä. Edellä mainittuna tehtävänä pidetään rahanpesulain mukaan varsinaiseen oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellisen neuvonnan antamista asiakkaalle. Oikeudellisen neuvonnan antamisella tarkoitetaan neuvonnan antamista asiakkaalle hänen oikeudellisesta asemastaan rikoksen johdosta, joko esitutkinnassa tai muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa. Lisäksi oikeudenkäynnin käynnistämiseen tai oikeudenkäynnin välttämiseen liittyvät tehtävät ovat oikeudenkäyntiavustaja- tai oikeudenkäyntiasiamiestehtävinä pidettäviä toimia. (Andersen 2020, 53; Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 6; Rahanpesulaki 1 luku 3 § 3 mom.)

Rahanpesulain säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta, jos on kyse satunnaisesti tai hyvin rajoitetusti harjoitettavasta taloudellisesta toiminnasta, jos toiminta on vähäistä, tai jos toiminta ei ole henkilön pääasiallista liiketoimintaa vaan oheispalvelua, jonka osuus on enintään 5% tilikauden liikevaihdosta, tai jos liiketoimintaa harjoittava henkilö ei harjoita sitä pääasiallisena liiketoimintanaan, tai jos toiminta on sellaista, ettei sitä tarjota yleisölle vaan pääasiallisen liiketoiminnan asiakkaille (Andersen 2020, 53; Rahanpesulaki 1 luku 3 § 1 mom.). Opinnäytetyön tilaaja yrityksessä, Asianajotoimisto Haavisto Oy:ssä harjoitettava liiketoiminta on kuitenkin asianajajan pääasiallista liiketoimintaa ja hän on asianajoyhdistyksen jäsenenä asianajoluetteloon merkitty

henkilö, joten häntä koskevat rahanpesulain mukaiset velvoitteet (Rahanpesulaki, 1 luku 2 §).

3.4 Ilmoitusvelvollisen riskiarvio

Rahanpesulain säädösten mukaan ilmoitusvelvollisen pitää laatia riskiarvio, jota on säännöllisesti päivitettävä. Riskiarvio on laadittava, jotta ilmoitusvelvollinen ymmärtäisi sekä osaisi tunnistaa ja arvioida rahanpesulain ja terrorismin rahoittamisen riskejä. (Rahanpesulaki 2 luku 3§ 1 mom.) Asianajotoimiston on yrityksensä toimintamallia järjestäessään otettava huomioon, mitkä ovat vaaditut menettelytavat sekä sääntelyn vaatimukset ja ohjeet, ja niiden perusteella tehdä oma tulkintansa ja käsityksensä siitä, millainen toimintamallin toteutus on kannattavinta tehdä yrityksen näkökulmasta katsoen. Lain säännökset ja maailma muuttuvat aika ajoin, joten toimintamallia on kehitettävä ja seurattava, jotta tehtävät toimenpiteet pysyvät vaatimuksia vastaavalla tasolla. (Andersen 2020, 57–58; HE 228/2016; Rahanpesulaki 2 luku 3 § 2–3 mom.)

Asianajajan tekemä riskiarvio on toimitettava pyynnöstä asianajajayhdistykselle, sitä ei siis tarvitse automaattisesti toimittaa. Asianajajaliiton ohjeen mukaan asianajotoimiston riskiarvio pyydetään esittämään Asianajajaliitolle jatkossa toimistotarkastusten yhteydessä. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 9; Rahanpesulaki 2 luku 3§ 1 mom.) Käytännössä ilmoitusvelvollisen on itse muodostamansa käsityksen perusteella luotava sopivat menettelytavat valvoa asiakkaitaan lain vaatimukset täyttävällä tavalla. Pienessä asianajotoimistossa yleensä riittää huomattavasti kevyemmät toimenpiteet riskien huomioimisessa kuin laajaa toimintaa toteuttavissa yrityksissä. Riskiarviota tehdessä on tärkeää muista se, että rahanpesun riskiä ei pystytä kokonaan poistamaan, vaan se on aina olemassa. (Andersen 2020, 66–67.)

4 ASIAKKAAN TUNTEMINEN

4.1 Asiakkaan tunteminen ja riskiperusteinen arvio

Rahanpesulaki velvoittaa ilmoitusvelvollisen tuntemaan asiakkaansa laissa säädettyjen toimien avulla. Asiakassuhdetta ei saa perustaa eikä ylläpitää liikesuhdetta, jos ilmoitusvelvollinen ei pysty laissa säädettyjä toimia asiakkaan tuntemiseksi toteuttamaan. Ilmoitusvelvollisen on lisäksi arvioitava toimeksiantopyynnöt tapauskohtaisesti ja tehtävä tarvittaessa ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta. (Rahanpesulaki 3 luku 1 § 1 mom.) Pääsääntönä on, ettei asianajajalla saa olla tunnistamattomia asiakkaita hänen hoitaessaan sellaisia toimeksiantoja, jolloin hänen katsotaan olevan ilmoitusvelvollinen. Jos asiakasta ei pystytä luotettavasti tunnistamaan, ei asiakassuhdetta saa perustaa. Asianajajalla on oikeus kieltäytyä ottamasta tahoja asiakkaaksi, jos asiakkaan toimeksianto tai asiakassuhteen muodostaminen toisivat tavanomaista suuremman riskin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen näkökulmasta tarkasteltuna. Jos asiakas ei anna tietoja itsestään eikä toiminnastaan asianajajalle, on se myös pätevä kieltäytymisperuste asiakkaaksi ottamiseksi. (Andersen 2020, 71–72.)

Asianajotoimiston koko, palveluntarjonta sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin kokoluokka ovat kaikki sellaisia asioita, jotka vaikuttavat asiakkaan tuntemiseksi tehtäviin toimenpiteisiin yrityksessä, tätä tarkoittaa riskiperusteinen lähestymistapa (Andersen 2020, 73). Riskiperusteisella arvioinnilla tarkoitetaan lain mukaan sitä, että asiakassuhteeseen liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä arvioidessa on asianajajan huomioitava uudet ja jo olemassa olevat asiakkaat, maantieteelliset alueet, palvelut ja liiketoimet, tuotteet sekä jakelukanavat ja teknologiat ja niihin liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit (Rahanpesulaki 3 luku 1 § 2 mom.). Asianajajaliiton ohjeessa on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit asianajotoimiston näkökannalta jaoteltu toimeksiantoihin liittyviin riskeihin, asiakkaisiin ja heidän liikekumppaneihinsa liittyviin riskeihin sekä maantieteellisiin riskeihin (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 8–9).

Asianajotoimisto Haavisto Oy:ssä lähes kaikki asiakkaat ovat suomalaisia ja asuvat Suomessa. Asiakkaiden puolesta ei avata tai hoideta pankki-, säästö- tai arvo-

osuustilejä, paitsi silloin, kun on kyse kuolinpesän hoitamiseen liittyvistä tehtävistä. Asiakkaisiin ja toimeksiantoihin liittyvät riskit ovat kohtalaisen vähäiset, mutta rahanpesulain mukaista riskiperusteista arviointia on silti syytä tehdä jokaisen asiakkaan ja toimeksiannon kohdalla. Erityisiä suurempia maantieteellisiä riskejä ei kyseisellä asianajotoimistolla myöskään ole, koska asiakkaat ovat pääsääntöisesti suomalaisia eikä asianajotoimintaa harjoiteta toisessa valtiossa. Suurin maantieteellinen riski on palveluiden digitalisoitumisen mahdollistumisen myötä toteutettavat etäasioinnit asiakasta tapaamatta. Tähän aiheeseen palataan tarkemmin luvussa 6, jossa käydään läpi laissa määritellyjä velvollisuuksia etätunnistautumisen toteuttamiseksi. (Asianajotoimisto Haa- visto Oy, 2017; Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 8–9.)

Lähtökohta riskiperusteisen arvion tekemisessä ja asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämässä on asiakkaan tunnistaminen eli hänen identiteettinsä varmistaminen. Muita tehtäviä toimenpiteitä tuntemisvelvollisuuden täyttämiseksi ovat henkilöllisyyden todentaminen, asiakkaan edustajan tunnistaminen ja hänen henkilöllisyytensä todentaminen, tosiasiallisen omistajan tai edunsaajan tunnistaminen, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tunnistaminen ja selonottovelvollisuuteen liittyvien tietojen hankkiminen. Näistä toimenpiteistä kerrotaan tarkemmin seuraavassa kappaleessa ja seuraavassa luvussa 5, jossa käsitellään tarkemmin asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista. (Andersen 2020, 75; Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 10.)

Riskiperusteiseen arviointiin pohjautuvia asiakkaan tuntemista koskevia menettelytapoja ja toimia on noudatettava koko asiakassuhteen ajan. Ei riitä, että arviointi ja toimet suoritetaan vain asiakkaaksi tulon hetkellä. (Rahanpesulaki 3 luku 1 § 3 mom.)

4.2 Yksinkertaistettu ja tehostettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus

Yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi voidaan soveltaa silloin, jos asianajaja on rahanpesulain mukaisesti tehdyn riskiarvion perusteella arvioinut asiakassuhteen tai yksittäisen liiketoimen olevan sellainen, että siihen liittyy vähäinen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski. Asiakkaan tuntemiseksi tehtävillä menettelyillä tarkoitetaan siis asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista, tuntemistietojen hankkimista ja säilyttämistä, asiakkaan seuranta, selonottovelvollisuutta

sekä tosiasiallisen edunsaajan tunnistamiseen liittyviä menettelyjä. (Rahanpesulaki 3 luku 8 § 1 mom.) Yksinkertaistettu tuntemisvelvollisuus ei siis tarkoita sitä, että asiakkaan tuntemiseksi tehtäviä menettelyjä ei tarvitsisi lainkaan tehdä vaan se tarkoittaa, että niitä voi tehdä kevennetysti. Suurin osa pienen asianajotoimiston asiakkaista kuuluu alhaisen riskitason ryhmään, ja heidän tunnistamiseksi voidaan soveltaa yksinkertaistettua menettelyä, jolloin asiakkaiden toimintaa voidaan seurata asianmukaisella kevyemmällä menettelytavalla. (Andersen 2020, 98; HE 228/2016.)

Tehostettua menettelyä on asiakkaan tuntemiseksi sovellettava silloin, jos asianajaja on rahanpesulain mukaisesti tehdyn riskiarvion perusteella arvioinut asiakassuhteeseen tai yksittäisen liiketoimeen liittyvän tavanomaista suuremman riskin rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen (Rahanpesulaki 3 luku 10 § 1 mom.). Tällä hetkellä voimassa olevassa rahanpesulaissa on korostettu nimenomaan ilmoitusvelvollisen tekemän riskiarvion merkitystä, ilmoitusvelvollisen arvioidessa tehostetun tuntemisvelvollisuuden tarpeellisuutta (HE 228/2016). Etätunnistautumiseen liittyvästä tehostetusta tuntemisvelvollisuudesta on erikseen säädetty rahanpesulaissa (Rahanpesulaki 3 luku 11 §). Etätunnistautumiseen liittyvää tehostettua tuntemisvelvollisuutta käsitellään kuudennessa luvussa.

4.3 Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus

Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvästä tehostetusta tuntemisvelvollisuudesta on erikseen säädetty rahanpesulaissa. Asianajajan on selvitettävä asianmukaisten menettelyjen avulla se, onko asiakas itse tai onko asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö. Poliittisesti vaikutusvaltaisen piiriin kuuluvat lain mukaan myös poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsenet tai yhtiökumppanit. Myös sillä, että henkilö on ollut aiemmin poliittisesti vaikutusvaltainen ihminen, on merkitystä. Henkilö ei ole enää lain mukainen poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö silloin, kun hän ei ole vähintään vuoteen toiminut merkittävässä julkisessa tehtävässä. (Rahanpesulaki 3 luku 13 § 1 ja 4 mom.)

Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön nähdään liittyvän suurentunut korruption riski sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Tämän vuoksi rahanpesulakiin

on asetettu tiukempia vaatimuksia tuntemismenettelyille asiakkaan ollessa poliittisesti vaikutusvaltainen. Jos asianajaja oman riskiarvionsa perusteella arvioi, että asiakassuhteeseen tai suoritettavaan liiketoimeen liittyy tavanomaista suurempi riski rahanpesusta tai terrorismin rahoittamisesta, on asianajan lain mukaan aina selvitettävä, liittyykö asiaan poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö. Yksinkertaisimmillaan poliittisen vaikutusvallan selvittämiseksi voi asiakkaalta itseltään kysyä hänen ammattiaan ja työnantajaansa sekä sitä työskenteleekö hän merkittävässä julkisessa virassa tai tehtävässä. Poliittista vaikutusvaltaa voi selvittää myös erilaisten tietolähteiden, kuten kaupallisten toimijoiden tietolähteiden avulla tai internetistä tai mediasta saatujen tietojen avulla. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 17–18; HE 228/2016; Rahanpesulaki 3 luku 13 § 2 mom.)

Poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä, edellä mainittujen kriteerien täytyessä, pidetään muun muassa poliittisten puolueiden johtoelinten jäseniä, ministeriä, keskuspankin johtokunnan jäseniä, puolustusvoimien upseeria, joka kuuluu vähintäänkin kenraalikuntaan sekä sellaisen oikeuselimen jäseniä, jonka päätöksiin ei voi hakea muutosta kuin tietyissä poikkeustapauksissa. Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäseninä pidetään henkilön aviopuolisoa tai siihen rinnastettavaa henkilöä, henkilön lapsia ja heidän puolisoitaan sekä henkilön vanhempia. Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppaneita ovat lain mukaan ”a) kaikki luonnolliset henkilöt, joiden tiedetään olevan yhteisöjen tai elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yhteisöistäjia ja edunsaajia tai joilla tiedetään olevan mikä tahansa muu läheinen liikesuhde poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tai tämän perheenjäsenen kanssa; ja b) kaikki luonnolliset henkilöt, jotka ovat sellaisten yhteisöjen tai elinkeinonharjoittajien tai oikeudellisten järjestelyjen todellisia yksinomistajia ja edunsaajia, joista tiedetään, että ne on tosiasiallisesti perustettu poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tai tämän perheenjäsenen eduksi.” (Rahanpesulaki 1 luku 4 § 1 mom. 11 k.)

Jos henkilön todetaan täyttävän poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kriteerit, täytyy asiakassuhteen aloittaminen hyväksyttävä ilmoitusvelvollisen ylemmällä johdolla. Lisäksi asianajajan on selvitettävä kyseiseen asiakassuhteeseen tai liiketoimeen liittyvien varojen tai varallisuuden alkuperä, riittävien ja asianmukaisten toimenpiteiden avulla.

(Rahanpesulaki 3 luku 13 § 3 mom. 1 ja 2 k.) Pienessä yhden asianajajan asianajotoimistossa asianajaja itse on yleensä myös se ylempi johtoporras, jolloin hän itse tekee päätöksen asiakassuhteen aloittamisesta. Poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kanssa solmitun asiakassuhteen seuranta on toteutettava tehostetusti (Rahanpesulaki 3 luku 13 § 3 mom. 3 k.).

4.4 Selonottovelvollisuus ja ilmoitusvelvollisuus

Rahanpesulaissa säädetään ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta hankkia tietoja asiakkaistaan tai heidän tosiasiallisista edunsaajistaan. Asianajajan on otettava selvää asiakkaansa toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteista palvelun käyttämiseksi. Asiakkaasta eri tietolähteistä hankittuja tietoja saa asianajaja hyödyntää laatiessaan riskiarviota asiakkaasta. Myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja rahanpesulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden sekä selonottovelvollisuuden täyttämiseksi saa asiakkaasta hankittuja tietoja käyttää. Asianajajan on tietoja hankkiessaan kiinnitettävä erityisesti huomiota siihen, että tietolähteet ovat luotettavia ja uskottavia. (Rahanpesulaki 3 luku 4 § 1 mom.) Sellaiset asiakkaasta hankitut tuntemistiedot, jotka on hankittu vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi, ovat käytettävissä ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on hankittu. Näitä tunnistetietoja ei saa käyttää muuhun käyttötarkoitukseen ja ne on pidettävä erillään asiakasrekisteristä, puhutaan ns. käyttötarkoitussidonnaisuudesta. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 27; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, 5 artikla 1 b kohta; Rahanpesulaki 3 luku 3 § 5 mom.)

Selonottovelvollisuus on säädetty, jotta varmistettaisiin se, että asianajaja todella tuntee asiakkaansa niin hyvin, että hän pystyy sen perusteella arvioimaan, onko toimeksianto epätavallinen vai ei. Kuinka laajasti tietoja asiakkaan taustoista ja muista perusteista asianajaja hankkii, riippuu siitä, millaiseksi asianajaja tilanteen näkee tekemänsä riskiperusteisen arvioinnin perusteella. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 23.) Rakenneeltaan ja suuruudeltaan tavanomaisesta poikkeaviin liiketoimiin tai liiketoimiin, joilla ei ole selkeää taloudellista tarkoitusta, on asianajajan erityisesti kiinnitettävä huomiota. Myös silloin, jos liiketoimi ei sovi yhteen asiakkaan aiemman toiminnan kanssa tai niiden tietojen kanssa, jotka asianajajalla on asiakkaastaan, on liiketoimeen

kiinnitettävä erityistä huomiota. Jos tällaisia poikkeavia liiketoimia tapahtuu, on asianajajan tarvittaessa selvitettävä liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä. (Rahanpesulaki 3 luku 4 § 3 mom.)

Seuraavaksi esitetään muutama käytännön esimerkkutilanne, jolloin asianajajan on rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskiä syytä epäillä ja hänen on tarkoin harkittava rahanpesun mahdollisuus. Seuraavanlaisissa tapauksissa selonottovelvollisuus pitää aina täyttää jo ensivaiheessa:

- Kun asiakas haluaa maksaa esimerkiksi kiinteistökaupan kauppahinnan käteisellä rahalla, jotka asiakas toimittaa asianajotoimistoon, tällöin ei ole kyse sellaisesta tilanteesta, jolloin käteisen rahan käyttäminen olisi tavanomaista.
- Kun asiakas siirtää asiakasvaratilille käteisiä varoja, joko paljon kerralla tai pienempiä summia useammassa erissä, jolloin yhteissummasta tulee kuitenkin jo merkittävä.
- Kun asiakas ei halua asiakassuhdetta solmittaessa antaa normaaleja tietoja tai hän antaa puutteellisia tai tekaistuja tietoja, joiden todellisuus on mahdotonta varmistaa.
- Kun elinkeinotoimintaa harjoittava toimitusjohtaja tai muu toimija on selvästi kokematon elinkeinotoiminnan harjoittamiseen.

(Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 24–25; Rahanpesulaki 3 luku 4 § 3 mom.)

Edellä mainitun kaltaisissa tilanteissa voi olla kyseessä täysin laillinenkin liiketoimi, vaikka se vaikuttaisikin poikkeukselliselta. Asianajajan pitää täyttää selonottovelvollisuutensa, ja jos liiketoimen epätavallisuudelle ei löydy selvityksen jälkeenkään päteviä syitä, on asianajajan tehtävä ilmoitus ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti. Ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa siis ilmoitusvelvollisen velvollisuutta tehdä epäilyttävästä liiketoimesta ilmoitus rahanpesun selvityskeskukseen. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 24–25; Rahanpesulaki 3 luku 4 § 3 mom.) Asianajajista annetussa laissa on säädetty asianajajan salassapitovelvollisuudesta, mutta rahanpesulain säädös ilmoitusvelvollisuudesta syrjäyttää salassapitosäädöksen. Asianajajan on oman epäilynsä perusteella tehtävä ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta. On kuitenkin muistettava, että

asianajajan tehtävänä ei ole arvioida sitä, ylittyykö esitutkintakynnys tai mistä rikoksesta olisi mahdollisesti kyse. (Asianajajalaki 5 c § 1 mom.; Ylönen 2018, 95–96.)

Asianajajan on myös seurattava asiakkaan toimintaa asiakassuhteen aikana riittävällä tarkkuudella. Lain mukaan seuranta on toteutettava riittävällä tarkkuudella, jotta ilmoitusvelvollinen voi varmistua asiakkaan toiminnan vastaavan sitä toimintaa, millaisen käsityksen ilmoitusvelvollinen on asiakkaasta ja hänen toiminnastaan saanut asiakassuhdetta perustettaessa hankittujen tietojen perusteella. Asiakkaan riittävää seuranta järjestettäessä otetaan huomioon asiakkaan toiminnan laatu ja laajuus, kuinka pitkäkestoisesta tai pysyvästä asiakassuhteesta on kyse sekä kyseiseen asiakassuhteeseen ja toimiin liittyvät riskit. (Rahanpesulaki 3 luku 4 § 2 mom.)

4.5 Asiakkaan tuntemistietojen säilyttäminen

Asiakkaan tuntemista koskevia tietoja on ilmoitusvelvollisen säilytettävä viisi vuotta vakituisen asiakassuhteen päättymisen jälkeen. Tiedot on säilytettävä luotettavalla tavalla. Jos kyse on satunnaisesta liiketoimesta, jonka asianajaja on tehnyt, on myös silloin asiakkaan tuntemista koskevat tiedot säilytettävä viiden vuoden ajan liiketoimen päättymisen jälkeen. (Andersen 2020, 81; Rahanpesulaki 3 luku 3 § 1 mom.)

Laissa on määritelty hyvin tarkasti ne tiedot, jotka on vähintään säilytettävä edellä mainitun ajan verran. Tuntemistiedoista on säilytettävä yksityisasiakkaiden osalta asiakkaan tai hänen edustajansa nimi, syntymäaika ja henkilötunnus. Oikeushenkilöiden osalta säilytettäviin tuntemistietoihin kuuluvat oikeushenkilön nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä, rekisteriviranomainen ja toimiala sekä päättävän elimen, kuten hallituksen, kaikkien jäsenten nimet, syntymäajat ja kansalaisuudet. Jos hoidettavassa toimeksiannossa on ollut osapuolena tosiasiallisia edunsaajia, niin heidän nimensä, syntymäajat ja henkilötunnukset ovat myös säilytettäviä tuntemistietoja. (Andersen 2020, 81–82; Rahanpesulaki 3 luku 3 § 2 mom. 1–6 k.)

Asiakkaan henkilöllisyyden todentamiseen käytettyjen asiakirjojen nimet, numerot tai jokin muu asiakirjan tunnistetieto ja asiakirjan myöntäjän tiedot ovat myös säilytettäviä tuntemistietoja. Koska etätunnistautumisen avulla tehdystä asiakkaan

henkilöllisyyden todentamisesta ei jää asianajajalle varsinaisten asiakirjojen tietoja, pitää asianajajan säilyttää etätodentamisessa käytetyn menettelyn tai lähteiden tiedot. Tiedot asiakkaan toiminnasta, liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä taloudellisesta asemasta ja muut tarpeelliset tiedot, jotka on hankittu asiakkaan tuntemiseksi, pitää myös säilyttää viiden vuoden ajan. (Andersen 2020, 82; HE 228/2016, 105; Rahanpesulaki 3 luku 3 § 2 mom. 7–8 k.)

Rahanpesulain mukaan ”ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava asiakkailleen, että asiakkaan tuntemistietoja ja muita henkilötietoja voidaan käyttää rahanpesun ja terrorismin estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisenkohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu, tutkintaan saattamista varten ” (Rahanpesulaki 3 luku 3 § 4 mom.). Tämä lain pykälä on otettava tarkoin huomioon toteutettaessa työn lopputuloksena syntyvää henkilöllisyyden todentamisasiakirjaa. Helpoin tapa toteuttaa lain vaatimus on se, että henkilöllisyyden todentamisasiakirjassa on jo valmiiksi mainittuna, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Tällöin asiakas saa tiedon siitä samalla, eikä erillistä ilmoituslomaketta tai muuta tarvitse asiakkaan tiedoksisaantivelvollisuuden täyttämiseksi tehdä.

5 ASIAKKAAN TUNNISTAMINEN JA HENKILÖLLISYYDEN TODENTAMINEN

5.1 Tunnistus- ja todentamisvelvollisuus

Asiakkaan tunnistaminen on lain määritelmän mukaan asiakkaan henkilöllisyyden selvittämistä sellaisien tietojen perusteella, jotka asiakas on toimittanut (Rahanpesulaki 1 luku 4 § 1 mom. 6 k). Käytännössä asiakas antaa siis itse tietoja omasta henkilöllisyydestään ottaessaan yhteyttä asianajajaan, kuten esimerkiksi nimen, osoitteen ja puhelinnumeron. Henkilöllisyyden todentaminen taas tarkoittaa rahanpesulain mukaan ”asiakkaan henkilöllisyyden varmistamista riippumattomasta ja luotettavasta lähteestä peräisin olevien asiakirjojen tai tietojen perusteella” (Rahanpesulaki 1 luku 4 § 1 mom. 7 k). Asianajaja voi tarvittaessa tarkistaa asiakkaan antamien tietojen paikkansapitävyyden julkisista rekistereistä, kuten väestörekisteristä ja luottotietorekisteristä. Jos kyse on esimerkiksi kiinteistön kauppaan liittyvästä toimeksiannosta, asianajaja voi vertailla asiakkaan antamia tietoja kiinteistörekisteristä haettuihin tietoihin. (Andersen 2020, 78.)

Vakituista asiakassuhdetta perustettaessa on asianajajan aina tunnistettava asiakkaansa ja todennettava hänen henkilöllisyytensä. Satunnaista asiakasta ei tarvitse tunnistaa, jos on kyse sellaisesta liiketoimesta, jossa ei kymmenen tuhatta euroa ylitä, tai jos on kyse alle tuhannen euron suuruisesta varojen siirrosta. Kymmenen tuhannen euron raja pätee myös silloin, jos on kyse liiketoimista, jotka kytkeytyvät toisiinsa, tällöin liiketoimien yhteenlaskettu suuruus ei saa ylittää tuota rajaa tai asiakas on tunnistettava ja hänen henkilöllisyytensä on todennettava. (Andersen 2020, 59–60; HE 228/2016; Rahanpesulaki 3 luku 2 § 1 mom. 1 k.) Jos on kyse satunnaisesta asiakkaasta, jonka henkilöllisyyttä ei ole todennettu, niin siinä kohtaa, kun yksittäisten liiketoimien arvo yhteensä ylittää kymmenen tuhannen euron rajan, on asiakkaan henkilöllisyyden todentaminen suoritettava (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 12; Rahanpesulaki 3 luku 2 § 5 mom.).

Satunnaisella asiakkaalla tarkoitetaan sellaista asiakasta, joko luonnollista tai oikeushenkilöä, jonka kanssa perustettavan asiakassuhteen on tarkoitus olla kertaluonteinen

tai satunnaista. Asianajotoimistossa on hyvin paljon tällaisia kertaluonteisia toimeksiantoja, jolloin asiakas hankkii palveluita asianajajalta vain satunnaisesti. Esimerkkejä tällaisista toimeksiannoista ovat testamentin teko, avioehdon tekeminen, yksittäisen kiinteistökaupan hoitaminen ja perunkirjoitus. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 10; HE 228/2016, 105.)

5.2 Asiakkaan edustajan tai tosiasiallisen edunsaajan tunnistaminen

Jos asiakkaalla on edustaja, joka toimii asiakkaan lukuun, on edustajankin henkilöllisyys todennettava ja hänet on myös tunnistettava ja asianajajan on varmistettava, että edustajalla on oikeus toimia asiakkaansa puolesta (Rahanpesulaki 3 luku 2 § 3 mom.). Edustajan tunnistamis- ja todentamiselvöllisyyttä joudutaan asianajotoimistossa toteuttamaan tilanteessa, jossa joku toinen henkilö on asiakkaan puolesta valtuutettuna tai asiakkaan lakimääräinen edustaja. Käytännössä tällainen tilanne voi tulla eteen esimerkiksi silloin, kun asiakkaalle on määrätty edunvalvoja, joka toimii asiakkaan puolesta tai kun asianajaja on tekemisissä jonkun yhteisön tai yhtiön edustajien kanssa. Asianajajan on varmistuttava siitä, että edustajalla on asiakkaana olevan yrityksen tai yhteisön edustamisoikeus. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 12.)

Jos asiakkaana on oikeushenkilö, on yrityksen tai yhteisön tosiasiallinen edunsaaja myös tarvittaessa tunnistettava ja hänen henkilöllisyytensä todennettava. Lisäksi asianajajan on selvitettävä riittävällä laajuudella ja asianmukaisella tavalla, onko oikeushenkilössä muita henkilöitä, jotka käyttävät siellä määräysvaltaa. (Rahanpesulaki 3 luku 5 § 1 mom.) Tosiasiallinen edunsaaja on aina luonnollinen henkilö. Lain mukaan tosiasiallinen edunsaaja on sellainen henkilö, joka omistaa joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 %:a oikeushenkilöstä, esimerkiksi osakkeiden muodossa, tai käyttää yli 25 %:n osuutta oikeushenkilön äänioikeuksista omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen tai yhtiösopimukseen perustuen tai käyttää jollain muulla tavalla määräysvaltaa oikeushenkilössä. (Rahanpesulaki 1 luku 5 § 1 mom.)

Jos laissa määritellyt edellytykset tosiasiallisen edunsaajan tunnistamiseksi eivät täyty tai tosiasiallista edunsaajaa ei pystytä tunnistamaan, on lain mukaan oikeushenkilön tosiasiallisina edunsaajina pidettävä oikeushenkilön hallitusta tai vastuunalaisia

yhtiömiehiä, toimitusjohtajaa tai muuta vastaavassa asemassa olevaa henkilöä (Rahanpesulaki 1 luku 5 § 4 mom.). Yhdistyksien, säätiöiden, asunto-osakeyhtiöiden, keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden ja uskonnollisten yhdyskuntien tosiasialliset edunsaajat on erikseen laissa määritelty. Esimerkiksi aatteellisessa yhdistyksessä pidetään yhdistysrekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä yhdistyksen tosiasiallisina edunsaajina. Asunto-osakeyhtiössä kaupparekisteriin merkittyjä hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä pidetään tosiasiallisina edunsaajina. (Andersen 2020, 94; Rahanpesulaki 1 luku 7 §.)

5.3 Kolmannen osapuolen toimet asiakkaan tuntemiseksi

Rahanpesulaissa on säädetty myös asiakkaan tuntemista koskevien velvollisuuksien täyttämistä ilmoitusvelvollisen puolesta. Laissa on määritelty ne edellytykset, jolloin kolmannen osapuolen tekemät toimet asiakkaan tuntemiseksi ovat riittävät, ettei asianajajan tarvitse asiakasta uudestaan tunnistaa ja hänen henkilöllisyyttään todentaa. Lain mukainen kolmas osapuoli voi olla rahanpesulaissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen tai lain tarkoittamaa ilmoitusvelvollista vastaava muussa ETA-valtiossa rekisteröity toimija tai toimiluvan saanut henkilö. Edellytyksenä on lisäksi se, että kolmatta osapuolta koskevat rahanpesulakia vastaavat velvoitteet asiakkaan tuntemiseksi tehtävistä toimenpiteistä ja että niiden noudattamista valvotaan. (HE 228/2016; Rahanpesulaki 3 luku 7 § 1mom.)

Tällaisia lain mukaisia kolmansia osapuolia ovat muun muassa asianajajat, vakuutusyhtiöt ja tilintarkastajat. Pienen asianajotoimiston näkökulmasta tarkastellen kolmannen osapuolen hankkimia tietoja asiakkaasta voi hyödyntää esimerkiksi silloin, kun asianajaja saa toimeksiannon toiselta asianajajalta. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 12.) Rahanpesulaissa on myös rajattu, ettei tiettyjen tahojen tekemät toimenpiteet asiakkaan tuntemiseksi ole hyväksyttäviä ilmoitusvelvollisen puolesta tehdyiksi. Tällöin asianajajan on itse tunnistettava ja todennettava asiakkaan henkilöllisyys. Laissa pois rajatut tahot ovat: valuutanvaihtoa harjoittava toimija, maksulaitoslain 7 tai 7 a §:ssä tarkoitettu henkilö tai oikeushenkilö sekä sellainen maksulaitos, jonka pääasiallisena palveluna on maksulaitoslaissa tarkoitettu rahanvälitys. (Rahanpesulaki 3 luku 7 § 3 mom.)

Asianajajalla on velvollisuus varmistaa, että kolmannella osapuolella olevat asiakkaan tuntemista koskevat tiedot ovat rahanpesulain säännösten mukaisia tietoja. Lisäksi asianajajan on varmistettava ennen liiketoimen suorittamista, että tiedot ovat asianajajan saatavilla ja että kolmas osapuoli ne hänelle toimittaa, jos hän niitä pyytää. (Rahanpesulaki 3 luku 7 § 4 mom.) On kuitenkin huomioitava se, että asianajaja on kuitenkin aina itse rahanpesulain mukaisessa vastuussa, vaikka kolmas osapuoli olisikin asianajajan puolesta täyttänyt asiakkaan tuntemista koskevat velvollisuudet. Esimerkiksi, jos kolmannen osapuolen tiedot asiakkaasta ovat vajavaiset ja siitä aiheutuu myöhemmin ongelmia, on asianajaja vastuussa tietojen vajavaisuudesta. (Rahanpesulaki 3 luku 7 § 8 mom.) Tällaista asiakassuhdetta, jossa kolmas osapuoli on tunnistanut asiakkaan, on asianajajan jatkuvasti seurattava. Jatkuvan seurannan velvollisuus on ilmoitusvelvollisella itsellään eli kolmas osapuoli ei voi asianajajan puolesta jatkuvan seurannan velvollisuutta suorittaa. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 13; Rahanpesulaki 3 luku 7 § 7 mom.)

5.4 Tunnistamisen ja todentamisen ajankohta

Asiakkaan tunnistaminen ja hänen henkilöllisyytensä todentaminen tulee tapahtua pääsääntöisesti siinä kohtaa, kun asiakassuhdetta perustetaan. Laissa on kuitenkin säädetty, että ne on tehtävä viimeistään ennen kuin liiketoimi on suoritettu loppuun tai ennen kuin liiketoimeen liittyvät varat tai muu omaisuus siirtyvät asiakkaan määräysvaltaan. (Andersen 2020, 79; Rahanpesulaki 3 luku 2 § 4 mom.) Asianajaja voi siis tietyissä tapauksissa ryhtyä valmistelemaan toimeksiannon toimenpiteitä, ennen kuin tunnistamis- ja todentamisvelvollisuus on toteutettu, mutta liiketoimea ei saa suorittaa loppuun ennen kuin asiakas on tunnistettu ja hänen henkilöllisyytensä on todennettu (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 12).

Asianajajan on kuitenkin **aina** tunnistettava asiakkaansa ja todennettava hänen henkilöllisyytensä, jos tehtävä liiketoimi on epäilyttävä tai asianajajalla on epäilyä siitä, että varoja käytetään terrorismin rahoittamiseen tai rahoittamisen rangaistavaan yritykseen. Neljännessä luvussa selonottovelvollisuuteen liittyvässä kappaleessa kerrottiin, kuinka selonottovelvollisuus tulee täyttää heti ensivaiheessa, epäilyttävässä ja

tavanomaisesta poikkeavassa tilanteessa. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 24–25; Rahanpesulaki 3 luku 2 § 1 mom. 3 k.; Rahanpesulaki 3 luku 4 § 3 mom.) Asianajajan on lain velvoitteiden perusteella myös jatkuvasti seurattava asiakastaan riittävällä tarkkuudella. Vaikka asiakas olisikin jo aiemmin tunnistettu ja hänen henkilöllisyytensä olisi todennettu, on asianajajan hankittava lisää asiakkaan tunnistamiseen tarvittavia tietoja ja todennettava asiakkaan henkilöllisyys uudestaan, jos asianajaja alkaa epäilemään todentamistietojen luotettavuutta tai riittävyyttä. (Aluehallintovirasto 2019, ESAVI/22775/2019, 7; Rahanpesulaki 3 luku 2 § 1 mom. 4 k.; Rahanpesulaki 3 luku 4 § 2 mom.)

5.5 Luonnollisen henkilön henkilöllisyyden todentamisasikirjat

Kuten aiemmin on käynyt selväksi, henkilöllisyyden todentaminen tapahtuu asiakirjasta, joka on peräisin luotettavasta ja riippumattomasta lähteestä (Rahanpesulaki 1 luku 4 § 1 mom. 7 k.). Lähtökohtaisesti luonnollisen henkilön henkilöllisyyden todentaminen tapahtuu sellaisen henkilöllisyysasiakirjan avulla, joka on viranomaisen antama, kuvallinen ja voimassa oleva asiakirja. Suomalaisten viranomaisten myöntämiä henkilöllisyysasiakirjoja, joita yleisimmin käytetään henkilöllisyyden todentamiseen, ovat ajokortti, kuvallinen henkilökortti, kuvallinen Kela-kortti ja passi. Myös diplomaattipassi, muukalaispassi ja pakolaisen matkustusasiakirja ovat tällaisia suomalaisen viranomaisen myöntämiä henkilöllisyysasiakirjoja. (Andersen 2020, 84–85.) Ulkomaalaisen viranomaisen myöntämät kansallinen passi tai matkustusasiakirjana hyväksyttävä henkilökortti ovat myös Suomessa käytettyjä luonnollisen henkilön henkilöllisyyden todentamisasiakirjoja (Andersen 2020,85).

Henkilöllisyyden todentamiseksi käytettävien asiakirjojen osalta ei kuitenkaan ole voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä, jolla olisi määritelty, mitkä asiakirjat ovat hyväksyttäviä todentamisasiakirjoiksi ja mitkä eivät. Kaikki edellä luetellut Suomen viranomaisen antamat henkilöllisyysasiakirjat eivät siis ole laissa määriteltyjä todentamisasiakirjoja. Ainoastaan Suomen poliisin myöntää passi ja henkilökortti ovat sellaisia asiakirjoja, jotka on nimenomaisesti annettu henkilöllisyyden osoittamista varten. (Andersen 2020, 86; Asetus 17.8.2006/707, 1 §; HE 41/2016.)

Henkilökorttilaissa säädetään poliisin myöntämästä henkilöllisyyden osoittamiseksi tarkoitetusta henkilökortista (Henkilökorttilaki 663/2016 1 §). Henkilökortin myöntämä viranomainen tunnistaa ja todentaa hakijan henkilöllisyyden. Se, että hakija on tunnistettu ja hänen henkilöllisyytensä on luotettavasti todennettu, on edellytys henkilökortin myöntämiselle. (Henkilökorttilaki 11 § 1–2 mom.) Henkilökorttia voi myös käyttää tietyissä tapauksissa matkustusasiakirjana passin sijasta. Passin tarkoitus on se, että luonnollinen henkilö pystyy passin avulla osoittamaan matkustusoikeutensa ja samalla todistamaan henkilöllisyytensä. (Henkilökorttilaki 2 § 1 mom.; Passilaki 671/2006 2 § 1 mom.; Passilaki 3 §.) Poliisihallitus on vastuussa passin ja henkilökortin laadusta sekä oikeasisältöisyydestä (HE 41/2016: Henkilökorttilaki 22 § 1 mom.; Passilaki 35 § 1 mom.).

Poliisin myöntämää henkilökorttia varten ei hakijalta oteta sormenjalkia toisin kuin passihakemuksen yhteydessä, jossa sormenjäljet on pääsääntöisesti otettu vuodesta 2009 alkaen. Viime vuoden lopussa annetussa hallituksen esityksessä esitetään henkilökorttilakia muutettavaksi niin, että henkilökorttiin lisättäisiin säännös sormenjäljen ottamisesta. Henkilökorttiin kuitenkin sisältyy tällä hetkellä Digi- ja väestötietoviraston myöntämä kansalaisvarmenne, poikkeuksena alaikäisen henkilökortti ja väliaikainen henkilökortti, joissa kansalaisvarmennetta ei ole. Kansalaisvarmenne on vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen liittyvä tunnistamisväline sekä laatuvarmenne. Kansalaisvarmennetta avataan tarkemmin seuraavassa etätunnistautumiseen liittyvässä kuudennessa luvussa, koska se liittyy hyvin olennaisesti etänä tapahtuvan henkilöllisyyden todentamisen vaatimuksiin. (HE 41/2016; HE 206/2020; Henkilökorttilaki 3 §; Passilaki 6a §.)

Vuoden 1999 hallituksen esityksessä henkilökorttilaiksi ja laiksi väestötietolain 23 §:n muuttamisesta mainitaan, ettei ole olemassa säännöksiä siitä, mitkä asiakirjat olisivat yleisesti hyväksyttäviä henkilöllisyyden osoittamiseksi. Tuolloin tilanne on ollut kuitenkin sellainen, että käytännön tasolla henkilöllisyyden todentamisasiakirjoina on hyväksytty poliisin antama henkilökortti, passi ja ajokortti sekä Kelan antama kuvallinen Kela-kortti. Ei ole myöskään poissuljettu sitä, etteikö edellä mainittujen lisäksi voisi hyväksyä muitakin asiakirjoja henkilöllisyyden todentamiseksi. (HE 18/1999.) Nyt uudemmassa vuodelta 2016 olevassa hallituksen esityksessä on kerrottu, että Kelan

myöntämän Kela-kortin avulla henkilö pystyy osoittamaan sen, että hän on sairausvakuutettu Suomessa. Mainintaa siitä, että Kela-korttia käytettäisiin käytännötasolla hyväksyttävänä henkilöllisyyden todentamisasiakirjana, ei ole. (HE 41/2016.)

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja on antanut vuonna 2011 lausunnon identiteettiohjelman loppuraportista. Ajokortin käyttäminen tunnistamisasiakirjana oli yksi identiteettiohjelman työryhmän selvitettävänä ollut asia. Työryhmän mielestä ajokortin ei pitäisi olla passiin ja henkilökorttiin rinnastettava henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Työryhmä perusteli kantaansa monipuolisesti ja kertoi, ettei ajokorttia ole tarkoitettu henkilöllisyyttä osoittavaksi asiakirjaksi, vaan ajokortilla pystyy osoittamaan luotettavasti vain kortinhaltijan ajo-oikeuden. Oikeusasiamies ei arvioinnissaan ottanut kantaa muuhun kuin siihen, että turvalliset henkilöllisyyden todentamisen asiakirjat pitäisi lainsäädännössä määritellä ja ajokortin asema tunnistusasiakirjana pitäisi määritellä samalla. (EOA 28.4.2011. D 1339/5/11.)

Vuonna 2019 on eduskunnan puhemiehelle esitetty kirjallinen kysymys ajokortin kelpuuttamiseksi henkilöllisyystodistukseksi. Vastaus alkaa sillä, ettei ole olemassa yleistä lainsäädäntöä siitä, mitkä ovat eri tilanteissa hyväksyttäviä tai ei hyväksyttäviä henkilöllisyyttä osoittavia asiakirjoja. Tilanne on siis sama kuin kaksikymmentävuotta aiemmin hallituksen esityksessä (HE 18/1999) eikä lainsäädäntöä ole edelleenkaan tästä asiasta. Hallituksen esityksen (HE 74/2016) mukaan ajokortti ei ole henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Ajokortin myöntöprosessi ei ole niin luotettava kuin esimerkiksi passin. Käytännössä mikään viranomainen ei tarkista ajokortin hakijan henkilöllisyyttä. Ajokortin ei nähdä olevan niin luotettava, että sitä voisi rinnastaa passiin tai henkilökorttiin tunnistamisasiakirjana. Valtioneuvoston asetuksen (1167/2016) mukaan passi ja henkilökortti luovutetaan vain hakijalle tai hänen valtuuttamalleen henkilölle. Henkilö, jolle passi tai henkilökortti luovutetaan, on tunnistettava luotettavalla tavalla. (Asetus 15.12.2016/1167, 5 §; HE 74/2016 ; Ohisalo 2019, KKV 99/2019.)

Koska henkilöllisyyden todentamisasiakirjoista ei ole selkeää lainsäädäntöä, on asianajajan tarkkaan harkittava oman riskiarvionsa ja riskiperusteisen arvioinnin perusteella, mitkä asiakirjat hän päättää hyväksyä todentamisasiakirjoiksi. Asianajajalla on

kuitenkin vastuu siitä, että hän toteuttaa laissa säädetyn selonottovelvollisuuden ja muut asiakkaan tuntemista koskevat velvollisuudet. (Andersen 2020, 86; Ohisalo 2019, KKV 99/2019.) Asianajajalla on myös lain mukainen velvollisuus ja oikeus pyytää asiakkaalta lisäselvityksiä asiakkaan henkilöllisyyden todentamiseksi, jos asianajaja epäilee esitetyn henkilöllisyysasiakirjan aitoutta tai jos asianajaja ei pysty asiakkaan henkilöllisyyttä siitä todentamaan (Andersen 2020, 84; HE 228/2016).

Nykyhetken lainsäädökset ja säädösten puuttuminen huomioon ottaen varmintakin olisi, jos asianajaja hyväksyisi todentamisasiakirjaksi vain passin tai poliisin antaman henkilökortin sellaisten toimeksiantojen yhteydessä, jolloin asianajaja on rahanpesulain mukaisen ilmoitusvelvollisen asemassa. Pienellä paikkakunnalla sijaitsevan asianajotoimiston asiakkaaksi voi myös tulla asianajajalle ennalta tuttu henkilö, jolloin asianajaja voisi oman riskiperusteisen arvionsa perusteella hyväksyä henkilöllisyyden todentamisasiakirjaksi esimerkiksi ajokortin.

5.6 Oikeushenkilön henkilöllisyyden todentamisasiakirjat

Asiakkaan henkilöllisyyden todentamisen pitää lain mukaan tapahtua luotettavasta ja riippumattomasta lähteestä peräisin olevasta asiakirjasta. Oikeushenkilön henkilöllisyyttä ei pystytä todentamaan samoilla asiakirjoilla kuin luonnollista henkilöä, joten oikeushenkilön henkilöllisyyden todentamisessa käytetään viranomaisen rekisteristä saatua ajantasaista rekisteriotetta kuten kaupparekisteriotetta. Tällaisen rekisteriotteen avulla pystytään selvittämään, onko oikeushenkilö olemassa ja onko se oikeustoimikelpoinen sekä oikeushenkilön hallituksen tai sen muun päättävän elimen jäsenten tiedot. (Andersen 2020, 86–87; Rahanpesulaki 1 luku 4 § 1 mom. 7 k.)

Oikeushenkilön edustaja on luonnollinen henkilö, joten hänet on tunnistettava ja hänen henkilöllisyytensä on todennettava. Lisäksi on varmistettava, että edustajalla on oikeus toimia oikeushenkilön puolesta. Edustajan toimivaltuuden voi varmistaa esimerkiksi oikeushenkilön päättävä elimen pöytäkirjaotteesta tai valtakirjasta. (Andersen 2020, 87; Rahanpesulaki 3 luku 2 § 3 mom.) Oikeushenkilön edustajan henkilöllisyyden todentamiseen käytetään edellisessä 5.4 alaluvussa mainittuja luonnollisen henkilön todentamisasiakirjoja.

Oikeushenkilön tosiasiallisten edunsaajien tietoja ei useinkaan ole kaupparekisteriotteessa tai muista julkisista rekistereistä pyydytyissä rekisteriotteissa. Asianajaja voi pyytää selvitystä oikeushenkilössä määräysvaltaa käyttävistä henkilöistä ja oikeushenkilön konserni- ja omistusrakenteesta oikeushenkilön edustajalta. Esimerkiksi yhtiön pöytäkirjat, osakasluettelo, sopimukset ja muut yhtiön omistus- ja määräysvaltaan liittyvät asiakirjat, ovat sellaisia asiakirjoja, joista voi saada selvitystä siihen, ketkä ovat yhtiön tosiasiallisia edunsaajia. (Andersen 2020, 87.)

Kaupparekisteriin merkityillä yhteisöillä, yhdistyksillä, uskonnollisilla yhdyskunnilla sekä säätiöillä on velvollisuus pitää ajantasaisia ja täsmällisiä tietoja tosiasiallisista edunsaajista ja muista määräysvaltaa käyttävistä henkilöistä. (Andersen 2020, 141; Rahanpesulaki 6 luku 2 § 1–2 mom.). Kaupparekisterissä olevat tiedot edunsaajista eivät ole kaikille julkista tietoa, mutta asianajajalla on oikeus saada tiedot edunsaajista Patentti- ja rekisterihallitukselta, jos hän tarvitsee niitä rahanpesulain mukaiseen käyttötarkoitukseen. Edellä mainituilla tahoilla on myös itsellään lainmukainen velvollisuus antaa tiedot tosiasiallisista edunsaajista, jos asianajaja tarvitsee niitä suorittaessaan asiakkaan tuntemista koskevia toimia. (HE 167/2018; Keskuskauppakamarin www-sivut, 2020; Rahanpesulaki 6 luku 2 § 1 mom.) Koska tosiasialliset edunsaajat ovat aina luonnollisia henkilöitä, todennetaan heidän henkilöllisyytensä luonnollisen henkilön todentamisasiakirjojen avulla.

6 ETÄTUNNISTAMINEN

6.1 Tehostettu tuntemisvelvollisuus etätunnistuksessa

Mitä tarkoittaa etätunnistaminen? Lain määritelmän mukaan etätunnistaminen tarkoittaa ei henkilökohtaisesti läsnä olevan asiakkaan tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista (Rahanpesulaki 3 luku 11 §). Maailma digitalisoituu koko ajan yhä enemmän ja sen myötä asianajotoimistoiden on kehitettävä toimintaansa pysyäkseen ajan hermolla. Asianajotoimisto Haavisto Oy:ssä on jo aiemmin otettu käyttöön palvelu, joka mahdollistaa asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen, vaikka asiakasta ei koko toimeksiannon aikana henkilökohtaisesti tavattaisikaan. Kuitenkin yhtenäinen, selkeä, helppo ja asiakasystävällinen käytännön toteutus asiakkaan tunnistamiseksi ja hänen henkilöllisyytensä todentamiseksi etätunnistamisen avulla, on asianajotoimistossa vielä tekemättä. Tämän työn tavoitteena on löytää ratkaisu siihen, miten toteutus tapahtuu.

Rahanpesulaissa on erillinen säädös etätunnistamiseen liittyvästä tehostetusta tuntemisvelvollisuudesta. Lain mukaan, kun asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen tapahtuvat etätunnistamisen keinoin, on asianajajan tapauskohtaisesti tehtävä jokin seuraavista toimenpiteistä:

1. Hankittava lisäasiakirjoja tai lisätietoja luotettavasta lähteestä todentaakseen asiakkaan henkilöllisyyden.
2. Jos kyse on liiketoimeen liittyvästä rahallisesta suorituksesta, tulee asianajajan varmistaa, että suoritus tulee luottolaitoksen tililtä tai että suoritus maksetaan aiemmin asiakkaan nimiin avatulle tilille.
3. Todennettava asiakkaan henkilöllisyys lain mukaisella sähköisellä tunnistusvälineellä tai varmenteella, joka on sähköiseen allekirjoitukseen hyväksytty taikka muun sellaisen sähköisen tunnistamistekniikan avulla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen. (Rahanpesulaki 3 luku 11 §.)

Hallituksen esityksessä on perusteltu etätunnistamiseen liittyvää tehostettua tuntemisvelvollisuus vaatimusta esimerkiksi sillä, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen

riskin nähdään olevan tavanomaista suurempi sellaisten asiakkaiden kohdalla, jotka eivät ole fyysisesti paikalla silloin, kun heidän henkilöllisyyttään todennetaan. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan asiakkaan antamia tietoja ei voida yksinään pitää luotettavina, jonka vuoksi asianajajan on tarkistettava asiakkaan antamat tiedot luotettavasta lähteestä. Asianajaja voi hankkia tietoa esimerkiksi virallisesta rekisteristä ja vertailla, onko rekisterin tiedot ja asiakkaan itsensä antamat tiedot samanlaisia. Jos asianajaja ei saa tietoa hankittua virallisten rekistereiden kautta, pitää asiakkaan hankkia henkilöllisyytensä todentamiseksi esimerkiksi julkisen notaarin vahvistamat asiakirjajäljennökset. (Asianajajaliitto 2019, ohje B 17, 16; HE 25/2008.)

Noudattaakseen rahanpesulain etätunnistamiseen liittyvää tehostetun tuntemisvelvollisuuden säädöksiä, voi asianajaja vaihtoehtoisesti toteuttaa asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen lain mukaisen vahvan sähköisen tunnistamisjärjestelmän avulla. Tällöin ei yleensä tarvitse tehdä muita lisätoimenpiteitä. Kuitenkin aina lopullinen harkinta jää asianajajalle, joka oman riskiperusteisen arvionsa perusteella päättää, mitä menetelmiä tai niiden yhdistelmiä hän käyttää luotettavan tunnistamisen saavuttamiseksi. Esimerkiksi silloin, kun asiakas asuu muussa valtiossa, voisi olla tarpeellista käyttää useampaa eri menetelmää ja hankkia muita lisäselvityksiä. (HE 25/2008; Rahanpesulaki 3 luku 1 mom. 3 k.)

6.2 Vahva sähköinen tunnistaminen ja tunnistusvälineet

Vahvan sähköisen tunnistamisen avulla asiakas voi todentaa henkilöllisyytensä turvallisesti, missä vain ja milloin vain. Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain lähtökohtana on se, että vahva sähköinen tunnistautuminen on tietoturvallista ja että palvelun käyttäjän yksityisyyden suoja on myös turvattu (Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista 617/2009, 2 § 1 mom. 1k.). Tunnistamisjärjestelmän luotettavuus on tärkein elementti sekä palveluntuottajalle että sen käyttäjälle. Vahva sähköinen tunnistaminen tarkoittaa sitä, että sähköisten menetelmien avulla tietty henkilö yksilöidään ja hänelle annettun tunnisteiden aitous sekä oikeellisuus todennetaan. (Mitrinen, Salovaara & Viskari 2019, 19; Varanka, Mäkikangas, Hyypiä, Jalonen & Samppala, 2017, 36.) Henkilön identiteettiä koskevia tietoja säilytetään valtion virallisessa väestörekisterissä ja

väestötietojärjestelmässä. Tietoja ylläpidetään myös digitaalisessa muodossa, kuten henkilön yksilöivää henkilötunnusta, joka on hyvin oleellinen tieto vahvan sähköisen tunnistamisen kannalta. Nämä valtion viralliset rekisterit ovat vahvan sähköisen tunnistamisen perustana. (Mitrunen, Salovaara & Viskari 2019, 19; Tunnistus- ja luottamuspalvelulaki 7 §.)

Vahvan sähköisen tunnistamisen avulla toteutettavaan henkilön tunnistamiseen on olemassa erilaisia tunnistusvälineitä. Suomessa käytössä olevia vahvoja tunnistusvälineitä ovat teleyritysten mobiilivarmenteet, pankkien tarjoamat pankkitunnukset sekä poliisin myöntämässä henkilökortissa oleva kansalaisvarmenne, joka on Digi- ja väestötietoviraston myöntämä varmenne. (HE 237/2020.) Hallituksen esityksessä oli mainittu, että suomi.fi-palvelun kautta asiointipalveluihin kirjautuneet henkilöt käyttivät tunnistusvälineenä pankkien pankkitunnuksia noin 89 %:ssa tunnistustapahtumista. Vaikka kattavaa aineistoa tunnistusvälineiden käytöstä yksityisissä sähköisissä asiointipalveluissa ei ole saatavilla, arvioitiin hallituksen esityksessä kuitenkin, että jakauma tunnistusvälineiden käytön välillä on samaa luokkaa julkisiin tai yksityisiin asiointipalveluihin tunnistauduttaessa. Vahvana sähköisenä tunnistusvälineenä pankkitunnukset ovat selvästi eniten käytetty tunnistusväline. (HE 237/2020.)

Teleoperaattoreiden mobiilivarmenteita käytettiin vuonna 2019 suomi.fi-palvelun kautta kirjaututtaessa asiointipalveluihin noin seitsemässä prosentissa tunnistustapahtumista. Hallituksen esityksessä kuitenkin mainitaan, että vuoden 2020 alkupuoliskolla on mobiilivarmenteiden käyttöä ollut huomattavasti enemmän edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. (HE 237/2020.) Mobiilivarmenne tarkoittaa matkapuhelimen SIM-kortille luotua varmennetta, jossa on sähköinen asiointitunnus SATU. Se toimii asiakkaan yksilöivänä tunnistetietona ja on Digi- ja väestötietoviraston kansalaiselle luoma sähköinen henkilöllisyys. (Dna:n www-sivut 2021; Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestöviraston varmennepalveluista 21.8.2009/661, 63 §.)

Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa, tuottaa ja hallinnoi kansalaisvarmennetta, jota käytetään varmennetussa sähköisessä asiointissa. Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan lain mukaan Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämää varmennetta, joka sisältyy joko poliisin myöntämään henkilökorttiin tai muuhun viranomaisen

asiakirjaan tai tekniseen alustaan. Kansalaisvarmennetta käytetään esimerkiksi sähköisen allekirjoituksen tekemiseen ja henkilön todentamiseen. (Väestötietolaki 61 §.)

6.3 Tunnistuspalvelun tarjoajat

Suomessa toimivan tunnistuspalvelun tarjoajan on tehtävä Liikenne- ja viestintävirastolle kirjallinen ilmoitus toiminnan aloittamisesta. Toimintaa ei voi aloittaa, ennen kuin ilmoitus on tehty. Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskus ylläpitää julkista rekisteriä kaikista ilmoituksen tehneistä lain vaatimukset täyttävistä tunnistuspalvelun tarjoajista sekä palveluista, joita ne tarjoavat. (Liikenne- ja viestintäviraston www-sivut 2021; Tunnistus- ja luottamuspalvelulaki 10 § & 12 § 1 mom.)

Suomessa toimii vahvaa sähköisen tunnistamisen välityspalvelua tarjoavia yrityksiä, jotka myyvät ja välittävät tunnistuspalveluita asiointipalveluille. Tällaisia palveluntarjoajia kutsutaan **tunnistusvälityspalvelun tarjoajiksi**. Tunnistusvälityspalvelun tarjoajien lisäksi Suomessa on **tunnistusvälineen tarjoajia**, jotka ovat taas niitä tahoja, joilta käyttäjät saavat käyttöönsä vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineen. Tunnistusvälineen tarjoajan tunnistusvälinettä voivat tunnistusvälityspalvelun tarjoajat välittää luottamusverkostossa. Tunnistusvälineitä tarjoavia tahoja ovat pankit, teleoperaattorit ja Digi- ja väestötietovirasto. Osa vahvan sähköisen tunnistamisen palvelun tarjoajista toimii sekä välityspalvelun että tunnistusvälineen tarjoajana. (Liikenne- ja viestintäviraston www-sivut 2021; Tunnistus- ja luottamuspalvelulaki 2 § 1 mom. 4–5 k.)

Kaikki vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajat, jotka ovat tehneet toiminnan aloittamisen ilmoituksen Liikenne- ja viestintävirastolle ja jotka täyttävät tunnistuslain vaatimukset, liittyvät osaksi tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostoa (HE 237/2020; Tunnistus- ja luottamuspalvelulaki 12 a § 1 mom.). Luottamusverkostoon kuuluvien tunnistusvälineiden tarjoajilla on lain mukainen velvollisuus tarjota tunnistuspalvelunsa käyttöoikeus tunnistusvälityspalvelun tarjoajille, jotta ne pystyvät välittämään tunnistustapahtumia asiointipalveluille (Tunnistus- ja luottamuspalvelulaki 12 a § 2 mom.). Esimerkiksi Kela ja verohallinto julkishallinnon puolelta sekä yksityiset

palvelut, kuten terveydenhuoltoyritykset tai asianajotoimistot voivat tarjota sähköisiä asiointipalveluita (HE 264/2018).

Asiakkailla voi olla käytössään erilaisia tunnistusvälineitä ja siksi on ollut tarpeellista perustaa luottamusverkosto, jotta tunnistusvälityspalvelun tarjoajat pystyvät tarjoamaan asiakkaiden sähköistä tunnistuspalvelua riippumatta siitä, kenen tunnistusvälineen tarjoajan tunnistusväline asiakkaalla on käytössään. Kun kaikki vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua tarjoavat tahot kuuluvat luottamusverkoston piiriin, voi asiointipalvelu hankkia asiakkaidensa sähköisen tunnistuspalvelun yhdestä paikasta, eikä sen tarvitse tehdä sopimuksia erikseen kaikkien tunnistusvälineiden tarjoajien kanssa. Esimerkiksi asianajotoimiston ei tarvitse tehdä sopimusta kuin yhden tunnistusvälityspalvelun tarjoajan kanssa, jonka kautta pystytään asiakkaat tunnistamaan, millä vain lainmukaisella tunnistusvälineellä. (HE 264/2018.)

Hallituksen esityksessä (264/2018) tunnistus- ja luottamuspalvelulakiin tehtäväksi esitettyjen muutosten tavoitteena oli edistää sähköisten tunnistuspalveluiden tarjontaa ja käyttöä. Koska kaikki tunnistuspalvelun tarjoajat kuuluvat luottamusverkostoon, se helpottaa sähköisen tunnistamisen palvelun hankkimista esimerkiksi asianajotoimistolle. Hallituksen esityksessä kuitenkin muistutetaan, että helposti käyttöönotettavasta sähköisestä tunnistamisesta ei ole etua pelkästään sähköisen palvelun tarjoajalle vaan myös kuluttajille. Sitä, että sähköistä tunnistamista on saatavilla, pitäisi pitää myös kuluttajan oikeutena. (HE 264/2018.)

Luottamusverkostoon kuuluvia tunnistuspalvelua tarjoavia tahoja Suomessa on Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän julkisen rekisterin mukaan kaikkiaan 16 kappaletta. Esimerkiksi Nordea Bank Oyj toimii sekä tunnistusvälineen tarjoajana että tunnistusvälityspalvelun tarjoajana. Se tarjoaa käyttäjälle omaa tunnistusvälinettään, mutta tunnistusvälityspalvelun tarjoajana se välittää myös muiden tunnistusvälineitä. Pop Pankki -ryhmä taas tarjoaa ainoastaan omia tunnistusvälineitään eli se on pelkkä tunnistusvälineen tarjoaja. Signicat AS ja NETS Branch Norway ovat tunnistusvälityspalvelun tarjoajia. Ne eivät tarjoa itse vahvaa tunnistusvälinettä käyttäjille, mutta käyttäjät pystyvät niiden palveluiden kautta tunnistautumaan muilta tahoilta saamiensa tunnistusvälineiden avulla. (Liikenne- ja viestintävirasto, D 789/620/2017.)

7 KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

7.1 Tunnistamislomakkeiden luominen

Asianajotoimisto Haavisto Oy:llä on käytössään Visma Signin sähköisen allekirjoittamisen palvelu. Visma Sign on Visma-konserniin kuuluva yritys, joka toimii tunnistusvälityspalvelun tarjoajana ja se kuuluu lain mukaiseen luottamusverkostoon. (Liikenne- ja viestintävirasto, D 789/620/2017; Tunnistus- ja luottamuspalvelulaki 12 a § 1 mom.; Visma Signin www-sivut 2021.) Tämän työn tarkoituksena on tarjota asianajotoimistolle käyttöön selkeä, helppo ja yhtenäinen käytännön toteutus asiakkaiden tunnistamiseksi ja heidän henkilöllisyytensä todentamiseksi etätunnistamisen keinoin.

Visma Sign -palvelussa on mahdollista tehdä erilaisia lomakkeita, jotka voi välittää esimerkiksi asiakkaille täytettäväksi ja allekirjoitettavaksi. Koska asianajotoimistolla on Visma Sign -palvelu käytössään, oli luontevaa lähteä rakentamaan käytännön toteutuskeinoa sen palvelun kautta. Henkilöasiakkaille ja yritysasiakkaille tehtiin tunnistamislomakkeet Visma Sign -palvelussa. Lomakkeiden allekirjoitus tapahtuu Visma Signin tarjoaman vahvan sähköisen tunnistamisen avulla. Lomakkeet löytyvät tämän työn liitteistä, liite 1 ja liite 2.

Visma Sign -palvelussa itse lomakkeen tekeminen onnistuu melko helposti. Ensin kirjaututaan palveluun ja valitaan uuden verkkolomakkeen tekeminen. Lomakepohjassa on tarjolla erilaisia lomakekenttiä, esimerkiksi tekstikenttä, väliotsikko, pitkätekstikenttä ja valintaruutu. Lomakekentistä voi käyttää osaa tai kaikkia ja niitä voi raahata siihen kohtaan lomaketta kuin haluaa. Lomakkeesta voi siis tehdä ulkoisesti yksilöllisen ja haluamansa näköisen, lomakkeella tarjolla olevien työkalujen rajoissa. Lomakkeiden sisällöissä on eroavaisuuksia, koska henkilöasiakkaalta kerättävät tiedot poikkeavat yritysasiakkailta kerättävistä tiedoista. Lomakkeiden sisältöä tehdessä huomiointiin tässä työssä selvitettyt lain vaatimukset ja sisältöjä avataan tarkemmin seuraavassa alaluvussa 7.2.

Lomakkeen valmistuttua se tallennetaan ja ladataan. Visma Sign -palvelu muodostaa lomakkeesta linkin, jonka voi tallentaa koneelle tai valita, että linkki lähetetään

lomakkeen laatijan valitsemaan sähköpostiosoitteeseen. Visma Sign -palvelun lähettämässä sähköpostissa on linkki, jota kautta pääsee jatkossa tarvittaessa muokkaamaan lomaketta. Lisäksi sähköpostissa on toinen linkki, joka on tarkoitettu välitettäväksi asiakkaalle. Tällä linkillä lomake avautuu asiakkaalle ja asiakas pääsee täyttämään lomakkeen sekä allekirjoittamaan sen. Lomakkeen allekirjoittamisesta kerrotaan tarkemmin alaluvussa 7.3.

7.2 Tunnistamislomakkeiden sisällöt

Molempien, sekä henkilöasiakkaan että yritysasiakkaan, tunnistamislomakkeiden alussa kerrotaan lyhyesti rahanpesulaissa säädetystä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta ja siitä, että velvoite koskettaa myös asianajotoimistoja. Lomakkeiden alussa kerrotaan myös, että asianajotoimisto tarvitsee tietoja asiakkaastaan, jotta se voi lain mukaiset velvoitteet asiakkaan tuntemisesta toteuttaa. (Rahanpesulaki 1 luku 2 § 1 mom. 12 k.; Rahanpesulaki 3 luku 1 § 1 mom.) Lisäksi lomakkeissa mainitaan, että asiakkaan henkilöllisyys todentuu vahvan sähköisen tunnistamisen avulla samalla, kun asiakas allekirjoittaa lomakkeen sähköisesti. Edellä mainitut tiedot kerrotaan lomakkeella siksi, että asiakas ymmärtäisi, miksi tunnistamislomake hänelle lähetetään ja mihin siinä kysytyjä tietoja tarvitaan.

Rahanpesulaissa on säädetty asiakkaan oikeudesta tietää ja ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta tiedottaa asiakkaalle, että asiakkaan tunnistamistietoja voidaan tarvittaessa käyttää rahanpesun ja terrorismin estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu, tutkintaan saattamista varten (Rahanpesulaki 3 luku 3 § 4 mom.). Tunnistamislomakkeiden alussa kerrotaan, että tunnistamislomakkeella kerättyjä tietoja voidaan käyttää edellä mainittuja tarkoituksia varten. Asianajotoimistolle asetettu tiedoksiantovelvollisuus ja asiakkaan tiedoksisaantioikeus tästä asiasta tulee näin täytetyksi, eikä asiakkaalle tarvitse asiaa erikseen muulla tavoin antaa tiedoksi.

Alussa olevan lyhyen tiedoksiannon jälkeen on **henkilöasiakkaan tunnistamislomakkeella** henkilötietoihin liittyviä kysymyksiä, joita ovat nimi, osoite, kansalaisuus

ja henkilötunnus. Asiakkaan nimi, syntymäaika, osoite ja henkilötunnus ovat lain mukaisia asiakkaan tuntemista koskevia tietoja, joita asianajajan on säilytettävä viiden vuoden ajan asiakassuhteen päättymisen jälkeen (Rahanpesulaki 3 luku 3 § 1 mom. ja 2 mom. 1 k.). Lisäksi tiedustellaan asiakkaan sähköpostiosoitetta ja puhelinnumeroa. Henkilötietokysymysten jälkeen lomakkeella on tietoa rahanpesulain mukaisesta poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvästä tehostetusta tuntemisvelvollisuudesta. Lomakkeella kerrotaan lyhyesti, keiden katsotaan olevan poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä ja kuinka kauan pitää olla aikaa kulunut merkittävässä julkisessa virassa toimimisesta, jottei henkilön enää katsota kuuluvan poliittisen vaikutusvaltaisuuden piiriin (Rahanpesulaki 3 luku 13 §).

Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvän tiedoksiannon jälkeen lomakkeella kysytään, työskenteleekö henkilö tai onko hän työskennellyt viimeisen vuoden aikana merkittävässä julkisessa virassa tai tehtävässä. Vastausvaihtoehtoina ovat kyllä tai ei. Jos lomakkeen täyttäjällä vastaa kyllä, pyydetään häntä vielä kirjoittamaan seuraavaan kohtaan, mitä tehtäviä hän hoitaa/on hoitanut tai missä virassa hän toimii/on toiminut viimeisen vuoden aikana. Toisena kysymyksenä kysytään, työskenteleekö läheisesi tai onko läheisesi viimeisen vuoden aikana työskennellyt merkittävässä julkisessa virassa tai tehtävässä. Jos lomakkeen täyttäjällä vastaa kyllä, pyydetään häntä samoin kuin edellisen kysymyksen kohdalla kirjoittamaan, missä virassa läheinen toimii tai on toiminut tai mitä tehtäviä hän hoitaa/on hoitanut viimeisen vuoden aikana. Jos vastaus on kyllä, pyydetään henkilöä lisäksi rastittamaan vaihtoehtoista, kuka tai ketkä läheisistä toimivat tai ovat toimineet merkittävässä julkisessa virassa. Vastausvaihtoehtoina ovat puoliso, vanhempi, lapsi, lapsen puoliso sekä yhtiökumppani, jotka ovat lain mukaan poliittisen vaikutusvallan piiriin kuuluvia henkilöitä (Rahanpesulaki 1 luku 4 § 1 mom. 12–13 k.).

Yritysassiakkaan tunnistamislomakkeessa kysytään alussa olleen tiedoksiannon jälkeen yrityksen tietoja, kuten yrityksen nimi, y-tunnus, osoite ja toimiala. Seuraavaksi kysytään yrityksen edustajan tietoja, hänen nimeänsä, henkilötunnustansa ja sähköpostiosoitettaan sekä sitä, mihin edustajan edustamisoikeus perustuu. Lain mukaan kaikki edellä mainitut tiedot, edustajan sähköpostiosoitetta lukuun ottamatta, kuuluvat asiakkaasta viiden vuoden ajan säilytettäviin lain mukaisiin tuntemistietoihin

(Rahanpesulaki 3 luku 3 § 2 mom.2–3 ja 5k). Edustamisoikeuden perusteen vaihtoehtoiksi on lomakkeella tarjottu valtakirjaa, asemavaltuutusta, lakimääräistä edustajaa tai jokin muu, mikä. Jos vastaus on jokin muu, pyydetään täyttäjää kuvailemaan, mihin muuhun edustamisoikeus perustuu. Rahanpesulaki edellyttää, että asianajajan on tunnistettava ja todennettava edustajan henkilöllisyys. Lisäksi asianajajan on varmistettava, että edustajalla on oikeus toimia asiakkaan puolesta. (Rahanpesulaki 3 luku 2 § 3 mom.)

Seuraavaksi lomakkeella pyydetään luettelemaan yrityksen tosiasialliset edunsaajat ja lisäksi vastuuhenkilöiden tiedot, jos ne eivät ole kaupparekisterissä ajantasaisia. Oikeushenkilön vastuuhenkilöiden tiedot ovat yleensä tiedossa viranomaisen ajantasaisessa rekisterissä, mutta tosiasiallisten edunsaajien tiedot usein puuttuvat rekisteriotteista. Asianajajalla on oikeus saada tietoja tosiasiallisista edunsaajista rahanpesulain mukaista käyttötarkoitusta varten ja kaupparekisteriin merkityillä oikeushenkilöillä on lainmukainen velvollisuus antaa asianajajalle tiedot tosiasiallisista edunsaajista, silloin kun asianajaja tarvitsee tietoja asiakkaan tuntemista koskevien toimien suorittamista varten. (Andersen 2020, 87; HE 167/2018; Rahanpesulaki 6 luku 2 § 1 mom.) Oikeushenkilön vastuuhenkilöiden tiedot sekä tosiasiallisten edunsaajien tiedot ovat myös lain mukaisia säilytettäviä tuntemistietoja (Rahanpesulaki 3 luku 3 § 2 mom. 4 ja 6 k.).

Rahanpesulaissa on säädetty, että asianajajan on tarvittaessa selvitettävä liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä. Jos esimerkiksi liiketoimi on suuruudeltaan tai rakenteeltaan tavanomaisesta poikkeava, on tällöin asianajajan oman riskiarvionsa perusteella harkittava, tarvitseeko varojen alkuperä selvittää. (Rahanpesulaki 3 luku 4 § 3 mom.) Rahanpesulaissa säädetään myös siitä, että toimeksiantoon tai liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä on aina selvitettävä asianmukaisten toimenpiteiden avulla, jos asiakas on poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön kriteerit täyttävä. (Rahanpesulaki 3 luku 13 § 3 mom. 2 k.). Tunnistamislomakkeisiin ei kuitenkaan laitettu kohtaa, jossa pyydettäisiin selvitystä toimeksiantoon tai liiketoimeen liittyvien varojen alkuperästä.

Varojen alkuperän selvityspyyntö jätettiin pois, koska Asianajotoimisto Haavisto Oy:lle tulee hyvin harvoin sellaisen toimeksiannon tai liiketoimen suorittaminen tehtäväksi, jossa rahanpesulain mukainen varojen alkuperän selvitys olisi tarpeellista

suorittaa. Jos tällainen tarve jonkun toimeksiannon kohdalla tulee eteen, niin sen voi selvittää muulla tavoin ja näin kysymys varojen alkuperästä ei ole suotta hämmentävässä tunnistamislomaketta täyttävää asiakasta.

7.3 Tunnistamislomakkeen allekirjoitus

Tunnistamislomakkeen kysymyksiin vastattuaan asiakas siirtyy allekirjoittamaan lomakkeen klikkaamalla lomakkeen alareunassa olevaa allekirjoita kohtaa. Asiakas voi allekirjoittaa lomakkeen joko pankkitunnuksien avulla tai mobiilivarmenteella, jotka molemmat ovat lain mukaisia vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineitä (HE 237/2020). Kun asiakas klikkaa allekirjoita kohtaa, avautuu tunnistautumiskeinon valinta sivu, jossa valittavana on kymmenen eri tunnistusvälineen palveluntarjoajana toimivaa pankkia sekä mobiilivarmenne vaihtoehto. Jos asiakkaalla on esimerkiksi Nordean tunnistusväline käytössään, valitsee hän vaihtoehtoista Nordean ja tunnistautuu sen jälkeen ohjeiden mukaisesti joko tunnuslukusovelluksen tai tunnuslukulaitteen avulla. Tällä tavoin lomake tulee allekirjoitetuksi.

Etätunnistamiseen liittyvän tehostetun tuntemisvelvollisuuden mukaan on asiakkaan henkilöllisyys todennettava tietoturvallisen ja todisteellisen tunnistamistekniikan avulla (Rahanpesulaki 3 luku 11 §). Visma Sign -palvelun avulla toteutetun sähköisen allekirjoituksen normiperustana toimii tunnistus- ja luottamuspalveluista annettu laki ja eIDAS-asetus. Allekirjoittaja tunnistetaan vahvan tunnistusvälineen avulla ja allekirjoitetun asiakirjan kaikilla haltijoilla on mahdollisuus varmistaa, ettei asiakirjaa ole allekirjoituksen jälkeen muutettu. Allekirjoittajan tiedot ja milloin asiakirja on allekirjoitettu, ovat myös nähtävillä asiakirjan haltijoille. (Tunnistus- ja luottamuspalvelulaki 8 §; Visma Signin [www-sivut](http://www.vismasign.fi) 2021.)

Rahanpesulain mukaan asiakkaasta säilytettäviin tuntemistietoihin kuuluvat asiakkaan henkilötietojen lisäksi myös henkilöllisyyden todentamiseen käytettyjen asiakirjojen tunnistetiedot. Rahanpesulaissa on säädetty erikseen, että etätodentamisessa käytetyn menettelyn tai lähteiden tiedot ovat säilytettäviä tuntemistietoja. (Rahanpesulaki 3 luku 3 § 2 mom. 7–8 k.) Kun tunnistamislomake on Visma Sign -palvelun kautta sähköisesti allekirjoitettu, tallentuu lomake PDF-tiedostona. Tallentuneen lomakkeen

jokaisen sivun alalaidassa lukee teksti sähköisesti allekirjoitettu sekä sen alapuolella on linkki, joka on jokaisessa asiakirjassa omansa, joten linkki toimii samalla ainutkertaisena tunnisteena asiakirjalle. Linkin avulla pääsee tarkistamaan asiakirjan allekirjoitusmerkintöjä myöhemmin, jos sellaiselle on tarvetta. (Visma Signin www-sivut 2021.)

Allekirjoitettuun asiakirjaan tulee lisäksi allekirjoitussivu. Allekirjoitussivun yläreunaan tulee teksti, jossa kerrotaan montako sivua asiakirja sisältää ennen allekirjoitussivua. Vahvalla tunnistaumisella allekirjoitetun lomakkeen allekirjoitussivulle tulee näkyviin allekirjoittajan nimi, allekirjoituksen ajankohta, tieto, minkä maan tunnistamismenetelmää on käytetty, sekä koodi, joka on ns. allekirjoituksen tiiviste. Edellä mainitun koodin avulla voidaan tarvittaessa myöhemmin kiistatta osoittaa, että allekirjoitus on tapahtunut. (Rahanpesulaki 3 luku 3 § 2 mom. 7–8 k.; Visma Signin www-sivut 2021.)

7.4 Asiakkaille lähetettävät sähköpostit

Tunnistamislomakkeiden lisäksi tehtiin myös kaksi sähköpostipohjaa, joista toinen on henkilöasiakkaille ja toinen yritysasiakkaille. Sähköpostit on räätälöity valmiiksi henkilöasiakkaalle ja yritysasiakkaalle sopiviksi. Valmiit sähköpostipohjat voi tallentaa esimerkiksi asianajotoimiston sähköpostin arkistokansioon, josta ne löytyvät helposti ja ovat valmiina asiakkaalle lähetettäväksi. Tämän avulla säästyy asianajotoimistossa aikaa, kun ei tarvitse jokaiselle asiakkaalle kirjoittaa sähköpostiviestiä aina uudelleen. Tämän työn liitteistä, liite 3 ja liite 4, löytyvät nämä sähköpostipohjat.

Henkilöasiakkaalle ja yritysasiakkaalle tarkoitetut sähköpostipohjat ovat sisällöltään lähes samanlaiset. Ainoana erona on yritysasiakkaille tarkoitetussa sähköpostiviestissä oleva maininta, että oikeushenkilön edustajan tulee täyttää ja allekirjoittaa tunnistamislomake, kun taas henkilöasiakkaan viestissä ei tietenkään tällaista mainintaa ole. Jokaiselle Visma Sign -palvelussa luodulle lomakkeelle muodostuu oma yksilöllinen linkkinsä, kuten aiemmin työssä kerrottiin. Vaikka sähköpostit eivät sisällöltään eroa enempää toisistaan on niissä kuitenkin linkit eri tunnistamislomakkeisiin. Lisäksi sähköpostien aiheet on nimetty eritavoin, toisen aiheena on henkilöasiakkaan

tunnistamislomake ja toinen on yritysasiakkaan tunnistamislomake. Nimetyt sähköpostipohjat ovat helposti löydettävissä arkistokansiossa.

Sähköposti sisältää mahdollisimman selkeät ohjeet siitä, kuinka lomakkeen täyttö ja allekirjoitus tapahtuvat ja miksi tällaisen lomakkeen täyttämistä pyydetään. Sähköpostiviestin alussa pyydetään asiakasta täyttämään ja allekirjoittamaan tunnistamislomake tiettyyn päivämäärään mennessä ja kerrotaan, mistä kohtaa sähköpostia linkki tunnistamislomakkeeseen löytyy. Seuraavaksi kerrotaan lyhyesti rahanpesulaissa säädetystä asianajotoimistoa koskevasta velvollisuudesta tuntea asiakkaansa ja todentaa heidän henkilöllisyytensä. Sähköisen allekirjoituksen juridisesta pätevyydestä mainitaan ja kerrotaan, että tunnistamislomakkeen allekirjoitus toteutetaan käyttäen luotettavaa ja tietoturvallista Visma Sign -palvelua.

Alkutietojen jälkeen viestissä on vielä yksityiskohtaiset toimintaohjeet lomakkeen avaamisesta, täyttamisestä ja allekirjoittamisesta. Toimintaohjeiden viimeisessä kohdassa kerrotaan, että lomakkeen allekirjoituksen jälkeen asiakas saa omaan sähköpostiinsa kopion allekirjoitetusta lomakkeesta PDF-muotoisena. Jos ohjeista huolimatta asiakkaalle jää jotain epäselväksi, pyydetään häntä ottamaan asianajotoimistoon yhteyttä.

7.5 Käytännön toteutuksen testaus

Asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen on tarkoitus tapahtua myös mahdollisimman asiakasystävällisellä tavalla. Koska asiakkaiden kokemuksia työssä esitetystä tunnistamistavasta ei ollut käytettävissä, testattiin työssä esitettyä tunnistamistapaa konstruktivisen tutkimusotteen mukaisesti muutaman henkilön avulla. Testin tarkoituksena oli selvittää, onko sähköpostiviestin ja tunnistamislomakkeen sisällöt helposti ymmärrettäviä, miten lomakkeen täyttäminen sekä allekirjoitus onnistuvat ja kuinka ymmärrettävältä, helpolta tai vaikealta koko prosessi yleisesti ottaen vaikuttaa. Testi tehtiin vain henkilöasiakkaille tarkoitetuilla materiaaleilla. Testihenkilöjä oli yhteensä neljä. Testaukseen valittiin tarkoituksella eri-ikäisiä henkilöitä, jotta ikäjakama olisi mahdollisimman suuri ja testitulos olisi näin ollen kattavampi. Testihenkilöt ovat iältään 20-, 29-, 47- ja 73-vuotiaita.

Ennen tunnistamislomakkeen sisältävän sähköpostin lähettämistä otettiin jokaiseen testihenkilöön yhteyttä puhelimitse. Henkilöitä pyydettiin kuvittelemaan, että he ovat itse ottaneet yhteyttä Asianajotoimisto Haavisto Oy:n ja ovat tulleet tai ovat tulossa kyseisen asianajotoimiston asiakkaaksi. Tällä tavoiteltiin sitä, että testihenkilöt asettuisivat mahdollisimman lähelle tämän tietyn asianajotoimiston todellisen asiakkaan asemaa. Tämän tarkoituksena oli poissulkea ylimääräiset epäilykset siitä, miksi he saavat sähköpostiviestin, jossa heitä pyydetään tunnistautumaan. Testihenkilöitä pyydettiin toimimaan sähköpostiviestin ohjeiden mukaisesti ja täyttämään viestin mukana tullut tunnistamislomake sekä allekirjoittamaan se. Tunnistamisprosessi testattiin kokonaisuudessaan, jotta saataisiin testihenkilöiden kokemusten lisäksi varmistusta myös sille, että prosessi on teknisesti toimiva. (Lukka 2014).

Tässä testissä tunnistamiskeinon asiakasystävällisyyden testaukseen sovellettiin haastattelua, joka on yksi konstruktiiiviseen tutkimusotteeseen kuuluva menetelmä uuden konstruktion testaamisessa (Lukka 2014). Testihenkilöitä pyydettiin arvioimaan sähköpostiviestin ja tunnistamislomakkeen sisältöjä, kuinka helposti ymmärrettäviä ne olivat, oliko sähköpostissa olevat toimintaohjeet selkeät vai jäikö heille jotain epäselväksi joko sähköpostissa tai tunnistamislomakkeella kerrotuista tiedoista. Lisäksi pyydettiin arvioimaan, kuinka lomakkeen täyttäminen ja allekirjoitustapahtuma onnistui ja miltä koko prosessi sähköpostin saamisesta tunnistamislomakkeen allekirjoitukseen kokonaisuudessaan vaikutti. Henkilöiltä kysyttiin myös sitä, saivatko he allekirjoittamisen jälkeen sähköposteihinsa allekirjoitetun lomakkeen kopion Visma Sign -palvelulta.

Seuraavaksi henkilöasiakkaan tunnistamislomake sähköposti lähetettiin kaikille neljälle testihenkilölle ja he kaikki täyttivät tunnistamislomakkeen sekä allekirjoittivat sen. Palaute ja vastaukset esitettyihin kysymyksiin saatiin puhelimen välityksellä. Jokainen henkilö kertoi ymmärtäneensä hyvin sen, miksi asianajotoimisto lähettää tällaisen sähköpostin, eikä heillä herännyt epäilyksiä siitä, miksi tunnistamislomake pyydetään täyttämään ja allekirjoittamaan. Kaikki henkilöt kertoivat myös sähköpostissa olleiden ohjeiden olleen selkeät ja ymmärrettävät eikä heille tullut mieleen mitään muutosehdotuksia. Tunnistamislomakkeen avaaminen, täyttäminen ja

allekirjoitustapahtuma oli palautteen perusteella onnistunut helposti ja ongelmitta. Sähköistä allekirjoitusta ei vierastettu, koska kaikki testihenkilöt olivat aiemminkin käyttäneet pankkitunnuksia tai mobiilivarmennetta kirjautuessaan esimerkiksi verkkopankkeihinsa. Koko prosessin kuvattiin olleen helposti toteutettava ja ymmärrettävä.

Testin tunnistamistapahtumat onnistuivat myös teknisesti ilman ongelmia, ja kaikki allekirjoittaneet olivat saaneet heti allekirjoitustapahtuman jälkeen omiin sähköposteihinsa allekirjoitetun tunnistamislomakkeen PDF-muotoisena Visma Sign -palvelulta. Samoin asianajotoimisto sai sähköpostiinsa viestin Visma Sign -palvelusta, että allekirjoitus on tapahtunut ja viestissä oli myös allekirjoitettu lomake PDF-muotoisena.

Vaikka testaus suoritettiin vain pienellä henkilömäärällä, vahvistavat testin tulokset kuitenkin sitä, että työssä esitetty käytännön toteutustapa on helppo myös asiakkaan näkökulmasta katsottuna ja siten asiakasystävällinen tapa.

8 LOPPUPUOHDINTA

Työssä onnistuttiin hyvin toteuttamaan kvalitatiivisen empiirisen oikeustutkimuksen menetelmiä. Työn teoriaosa toteutettiin lainopillisten keinojen avulla. Tietoa hankittiin perehtymällä huolellisesti aiheeseen liittyvään ajantasaiseen lainsäädäntöön sekä muihin oikeudellisiin lähteisiin ja löydettiin selkeä vastaus tutkimusongelmaan. (Husa, Mutanen & Pohjolainen 2010, 20; Kananen 2015, 129; Miettinen 2016, 262.) Työssä selvitettiin, mitä vaatimuksia laissa on asetettu asianajotoimistolle asiakkaan tuntemisesta ja heidän henkilöllisyytensä todentamisesta. Lisäksi selvitettiin, mitkä ovat lain vaatimukset etätunnistamisen toteuttamiseksi. Selvityksen tulokset ja tulkinta raportoitiin selkeästi ja riittävällä tarkkuudella työn tavoitteisiin nähden. Menetelmäkirjallisuuden mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa etsitään tietoa ja ymmärrystä tietystä asiasta ja annetaan tulkinta asiasta sanojen ja lauseiden avulla (Kananen 2017, 35–36; Miettinen 2016, 260).

Työn tavoitteena oli luoda asianajotoimistolle käytännön keino, jolla asiakkaat pystyvät tunnistamaan ja heidän henkilöllisyytensä todentamaan etätunnistusmenetelmää käyttäen. Tunnistamislomakkeista ja sähköpostipohjista onnistuttiin tekemään sellaiset, että ne täyttävät lain vaatimukset. Lomakkeiden allekirjoitus tapahtuu myös lain mukaisesti tunnistusvälityspalvelun tarjoajan kautta sähköisesti. Tavoitteena oli myös, että käytännön toteutuskeino olisi helppo, selkeä sekä yhtenäinen, jotta asianajotoimistossa asiakkaiden tunnistaminen ja heidän henkilöllisyytensä todentaminen etänä sujuisivat luontevasti, helposti ja ajallisesti tehokkaasti.

Tässä työssä tarjottu keino täyttää kaikki tavoitteet. Asiakkaille valmiiksi räätälöityjen sähköpostien lähettäminen on helppo, yhtenäinen ja nopeasti toteutettava toimenpide. Asianajotoimisto saa automaattisesti sähköpostilla ilmoituksen Visma Sign -palvelusta, kun asiakas on tunnistamislomakkeen allekirjoittanut. Asianajotoimistolle tulevassa sähköpostissa on lisäksi allekirjoitettu tunnistamislomake PDF-muotoisena ja se sisältää asiakirjan sekä allekirjoituksen yksilöidyt tunnistetiedot. Etätodentamisessa käytetyn menettelyn tai lähteiden tiedot ovat rahanpesulain mukaisia säilytettäviä tunnistetietoja (Rahanpesulaki 3 luku 3 § 2 mom. 7–8 k.).

Käytännön tunnistustapaa testattiin myös muutaman henkilön avulla. Testin tuloksista voidaan päätellä, että tunnistustapa on myös asiakkaan näkökulmasta katsottuna helppo ja asiakasystävällinen. Tämän opinnäytetyön tutkimusta olisi kuitenkin voinut täydentää toteuttamalla laajempi testaus, kysely tai haastattelemalla esimerkiksi asianajotoimiston asiakkaita. Kyselyn tai haastattelun avulla olisi voitu selvittää asiakkaiden näkemystä käyttöön otettavan etätunnistamiskeinon helppoudesta ja selkeydestä ja saada lisävahvistusta sille, että keino on asiakkaiden mielestä asiakasystävällinen. Tässä olisikin mahdollinen aihe jatkotutkimukselle.

Opinnäytetyössä esitetyn asiakkaan tunnistamisen toteutustavan lisäksi vaihtoehtoisena keinona ajatuksen tasolla oli se, että tunnistamislomakkeet olisi upotettu asianajotoimiston kotisivuille. Asiakkaat olisivat käyneet täyttämässä ja allekirjoittamassa lomakkeen asianajotoimiston kotisivuilla. Tässä työssä esitetyn toteutustavan nähtiin olevan selkeämpi ja helpompi sekä asiakkaan että asianajotoimiston näkökulmasta katsottuna. Jatkotutkimuksen ideana voisikin olla vertailevan tutkimuksen tekeminen erilaisten etätunnistamisen toteutustapojen välillä.

Rahanpesulaki oli työssä selkeästi eniten käytetty laki, koska siinä säädetään asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta sekä tunnistus- ja todentamisvelvollisuuksista. Rahanpesulaki on hyvin laaja ja tämän vuoksi oli tärkeää rajata tiettyjä asioita tämän työn ulkopuolelle, jotta työssä tuli käsiteltyä työn aihealueeseen liittyvät asiat tarpeeksi syvästi. Opinnäytetyön aihealueen rajaus onnistui hyvin. Opinnäytetyön ratkaisu asiakkaiden tunnistamiseksi ja heidän henkilöllisyytensä todentamiseksi etänä on sellainen, että muutkin pienet asianajotoimistot voisivat sitä hyödyntää omissa toiminnoissaan.

LÄHTEET

Asianajotoimisto Haavisto Oy. 2017. Riskiarvio.

Aluehallintovirasto 10.7.2019. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen -ohje ilmoitusvelvolliselle. ESAVI/22775/2019. Viitattu 15.1.2021. https://kvkl.fi/wp-content/uploads/2019/08/AVI_Rahanpesun-torjunnan-yleisohje-10072019.pdf#page17

Andersen, A. 2020. Rahanpesun estäminen. Helsinki: Alma talent.

Asetus passeista ja henkilökorteista 15.12.2016/1167.

Asetus poliisin myöntämistä henkilöllisyyttä osoittavista asiakirjoista 17.8.2006/707.

DNA:n www-sivut. 2021. Viitattu 19.2.2021. <https://www.dna.fi/>

EOA 28.4.2011. D 1339/5/11.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti). Viitattu 18.2.2021. <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

HE 18/1999. Hallituksen esitys eduskunnalle henkilökorttilaiksi ja laiksi väestötietolain 23 §:n muuttamisesta.

HE 25/2008. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 41/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle henkilökorttilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 74/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 228/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.

HE 167/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 264/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.

HE 206/2020. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilökorttilain, passilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimesta annetun lain 15 ja 38 §:n sekä ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta.

HE 237/2020. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

Henkilökorttilaki 25.8.2016/663 muutoksineen.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjalainen, T. 2010. Kirjoitetaan juridiikkaa: Ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille. 3. uud. p. Helsinki: Talentum.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Keskuskaupakamarin www-sivut. 2020. Viitattu 2.2.2021. <https://kauppakamari.fi/>

Laki asianajajista 12.12.1958/496 muutoksineen.

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista 7.8.2009/617 muutoksineen.

Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestöviraston varmennepalveluista 21.8.2009/661 muutoksineen.

Liikenne- ja viestintävirasto. Vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajat. D 789/620/2017. Viitattu 4.2.2021. https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/sites/default/files/media/file/Tunnistuspalvelurekisteri_21122020.XLSX

Liikenne- ja viestintäviraston www-sivut. 13.1.2021. Viitattu 4.2.2021. <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/>

Lindfors, H. (Toim.) 2004. Empiirinen tutkimus oikeustieteessä. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Viitattu 20.11.2020. <http://hdl.handle.net/10138/152554>

Lukka, K. 2014. Konstruktiivinen tutkimusote. Metodix. Viitattu 19.4.2021. <https://metodix.fi/2014/05/19/lukka-konstruktiivinen-tutkimusote/>

Miettinen, T. (Toim.) 2016. Oikeustieteellinen opinnäyte: Artikkeleita oikeustieteellisten opinnäytteiden vaatimuksista, metodista ja arvostelusta. Espoo: Edita Publishing Oy. Viitattu 20.11.2020. <https://www-edilex-fi.lillukka.samk.fi/kirjat/16170.pdf>

Mitrunen, J., Salovaara, T. & Viskari, J. 2019. Sähköinen tunnistaminen: Selvitys nykytilasta sekä -kehittämistarpeista. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Viitattu 4.2.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-000-6>

Ohisalo, M. 2019. Vastaus kirjalliseen kysymykseen ajokortin kelpaamisesta henkilötodistukseksi. KKV 99/2019. Viitattu 19.1.2021. [KKV_99+2019.pdf \(eduskunta.fi\)](https://eduskunta.fi/KKV_99+2019.pdf)

Passilaki 21.7.2006/671 muutoksineen.

Suomen Asianajajaliitto 2017. B17 Ohje rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä. Helsinki: Suomen Asianajajaliitto. Viitattu 16.1.2021. [B17_Ohje_rahanpesun_ja_terrorismin_rahottamisen_estamisesta_02092017.pdf \(asianajajaliitto.fi\)](https://www.asianajajaliitto.fi/B17_Ohje_rahanpesun_ja_terrorismin_rahottamisen_estamisesta_02092017.pdf)

Rahanpesulaki 28.6.2017/444 muutoksineen.

Rikoslaki 19.12.1889/39 muutoksineen.

Ylönen, M. 2018. Asianajajaoikeus. Laki, säännöt ja tapaohjeet. 2. uud. p. Helsinki: Alma. Viitattu 20.2.2021. <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.lillukka.samk.fi/>

Valtiovarainministeriön www-sivut. Viitattu 13.1.2021. <https://vm.fi/rahanpesun-estaminen>

Varanka, P., Mäkikangas, P., Hyypiä, M., Jalonen, S. & Samppala, A. 2017. Digitalous: Opas sähköisen taloushallinnon käyttäjille. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Visma Signin www-sivut. 2020. Viitattu 25.2.2021. <https://vismasign.fi/>

16.3.2021

Visma Sign Forms - Verkkolomake

Henkilöasiakkaan tunnistamislomake

Rahanpesulaissa (444/2017) on säännös asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta. Velvoite koskee myös asianajotoimistoja ja tarkoittaa sitä, että asianajotoimiston on tunnettava asiakkaansa. Asianajotoimisto Haavisto Oy tarvitsee asiakkaistaan välttämättömät tiedot rahanpesulain mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi ja toimeksiannon hoitamiseksi. Henkilöasiakkaat voivat tämän tunnistamislomakkeen avulla antaa tietoja edellä mainittuja tarkoituksia varten. Lopuksi asiakas allekirjoittaa lomakkeen sähköisesti ja samalla asiakkaan henkilöllisyys todentuu vahvan sähköisen tunnistamisen menetelmän avulla.

Tällä tunnistamislomakkeella kerättyjä tietoja voidaan tarvittaessa käyttää rahanpesun ja terrorismin estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu, tutkintaan saattamista varten (Rahanpesulaki 3:3:4).

Henkilötiedot

Etu- ja sukunimi *

Katu- ja postiosoite *

Kansalaisuus *

Henkilötunnus *

Suomi

Henkilötunnusta käytetään lomakkeen allekirjoittamisessa, ja se tallentuu allekirjoitetun lomakkeen sisältöön. Sitä ei tallenneta allekirjoituspalvelun lokitietoihin luettavassa muodossa. Lisätiedot: <https://www.visma.com/privacy-statement/>

Sähköposti *

Allekirjoitettu kappale lomakkeesta tulee sähköpostin liitteenä antamaasi sähköpostiosoitteeseen. Voit myös ladata sen myöhemmin rekisteröitymällä veloitusetta [vismasign.fi](https://www.vismasign.fi).

Puhelinnumero

Poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö

Rahanpesulaissa on säännös tehostetusta tuntemisvelvollisuudesta, joka koskee poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä. Poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä ovat henkilöt, jotka toimivat tai ovat toimineet

16.3.2021

Visma Sign Forms - Verkkolomake

merkittävässä julkisessa virassa tai tehtävässä. Myös edellä mainitun kaltaisen henkilön yhtiökumppanit sekä läheiset, kuten puoliso, vanhemmat sekä lapset ja heidän puolisonsa kuuluvat poliittisen vaikutusvaltaisuuden piiriin.

Aiemmin merkittävässä julkisessa tehtävässä tai virassa toiminut henkilö, hänen läheisensä ja yhtiökumppaninsa, eivät kuulu poliittisen vaikutusvaltaisuuden piiriin enää silloin, kun merkittävässä julkisessa tehtävässä tai virassa toimimisesta on kulunut aikaa vähintään vuosi.

Työskenteleekö tai oletko viimeisen vuoden aikana työskennellyt merkittävässä julkisessa virassa tai tehtävässä? *

Kyllä

En

Mikäli valitsit kyllä, niin kerro, mitä tehtäviä hoidat/olet hoitanut tai missä virassa toimit tai olet toiminut viimeisen vuoden aikana.

Työskenteleekö läheisesi tai onko läheisesi viimeisen vuoden aikana työskennellyt merkittävässä julkisessa virassa tai tehtävässä? Mikäli valitsit kyllä, niin valitse vielä vaihtoehdoista kuka/ketkä toimivat tai ovat toimineet. *

Kyllä

Ei

Puoliso

Vanhempi

Lapsi

Lapsen puoliso

Yhtiökumppani

Mikäli valitsit kyllä, niin kerro, mitä tehtäviä läheisesi hoitaa/on hoitanut tai missä virassa läheisesi toimii tai on toiminut viimeisen vuoden aikana.

Allekirjoita

LIITE 2

29.3.2021

Visma Sign Forms - Verkkolomake

Yritysassiakkaan tunnistamislomake

Rahanpesulaissa (444/2017) on säännös asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta. Velvoite koskee myös asianajotoimistoja ja tarkoittaa sitä, että asianajotoimiston on tunnettava asiakkaansa. Asianajotoimisto Haavisto Oy tarvitsee asiakkaistaan välttämättömät tiedot rahanpesulain mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi ja toimeksiannon hoitamiseksi.

Yritysassiakkaat voivat tämän tunnistamislomakkeen avulla antaa tietoja edellä mainittuja tarkoituksia varten. Lopuksi asiakas allekirjoittaa lomakkeen sähköisesti ja samalla asiakkaan henkilöllisyys todentuu vahvan sähköisen tunnistamismenetelmän avulla.

Tällä tunnistamislomakkeella kerättyjä tietoja voidaan tarvittaessa käyttää rahanpesun ja terrorismin estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisenkohteena oleva omaisuus tai rikoshiöty on saatu, tutkintaan saattamista varten (Rahanpesulaki 3:3:4).

Yrityksen tiedot

Yrityksen nimi *

Y-tunnus *

Katu- ja postiosoite *

Toimiala

Puhelinnumero

Yrityksen edustajan tiedot

Etu- ja sukunimi *

29.3.2021

Visma Sign Forms - Verkkolomake

Henkilötunnus *

 Suomi

Henkilötunnusta käytetään lomakkeen allekirjoittamisessa, ja se tallentuu allekirjoitetun lomakkeen sisältöön. Sitä ei tallenneta allekirjoituspalvelun lokitietoihin luettavassa muodossa. Lisätiedot: <https://www.visma.com/privacy-statement/>

Sähköposti *

Allekirjoitettu kappale lomakkeesta tulee sähköpostin liitteenä antamaasi sähköpostiosoitteeseen. Voit myös ladata sen myöhemmin rekisteröitymällä veloitusetta vismasign.fi.

Mihin edustamisoikeus perustuu? *

- Valtakirja
- Asemavaltuutus
- Lakimääräinen edustaja
- Jokin muu, mikä

Kuvaile tähän, mihin edustamisoikeus perustuu, jos valitsit edellisessä kysymyksessä kohdan jokin muu

Yrityksen tosiasialliset edunsaajat

Rahanpesulaissa säädetään asianajotoimiston velvollisuudesta tietää, ketkä ovat asianajotoimiston asiakkaana olevan yrityksen tai yhteisön tosiasialliset edunsaajat.

Tosiasiallisena edunsaajana pidetään luonnollista henkilöä, joka

- omistaa suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 % osuuden oikeushenkilöstä esimerkiksi osakkeiden muodossa.
- käyttää suoraan tai välillisesti yli 25 % osuutta oikeushenkilön äänioikeuksista, omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen tai muuhun edellä mainittuihin verrattavissa oleviin sääntöihin perustuen.
- käyttää jollain muulla tavoin tosiasiallisesti määräysvaltaa oikeushenkilössä.

Jos yrityksessä tai yhteisössä ei ole sellaisia henkilöitä, että tosiasiallisen edunsaajan edellytykset täyttyisivät, pidetään tosiasiallisina edunsaajina yrityksen tai yhteisön hallitusta tai vastuunalaisia yhtiömiehiä, toimitusjohtajaa tai muuta vastaavassa asemassa olevaa henkilöä.

Luettele tähän yrityksen tosiasialliset edunsaajat. Kerro lisäksi henkilön omistusosuus-%.

Yrityksen vastuuhenkilöt

Luettele tähän yrityksen vastuuhenkilöiden, kuten hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan, vastuunalaisten yhtiömiesten nimet. Voit jättää luettelon kirjoittamatta, jos kaupparekisteritiedot ovat ajantasaiset.

29.3.2021

Visma Sign Forms - Verkkolomake

Allekirjoita

LIITE 3

Lähetäjä: Toimisto .
Lähetetty: lauantai 24. huhtikuuta 2021 21.35
Vastaanottaja: Jaana Koski
Aihe: Henkilöasiakkaan tunnistamislomake

Hyvä asiakkaamme!

Pyydämme ystävällisesti Teitä täyttämään ja allekirjoittamaan tunnistamislomakkeen x.x.202x mennessä. Linkki tunnistamislomakkeeseen on tämän sähköpostin toimintaohjeet kohdassa, ja sitä klikkaamalla saatte tunnistamislomakkeen avattua.

Rahanpesulaissa (444/2017) on määrätty, että asianajotoimistolla on velvollisuus tuntee asiakkaansa ja todentaa asiakkaansa henkilöllisyys. Asianajotoimisto Haavisto Oy tarvitsee tunnistamislomakkeella kysytyjä tietoja sekä toimeksiannon hoitamiseen että lain mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Tunnistamislomake on allekirjoitettava, jotta voimme varmistua henkilöllisyydestäsi.

Tunnistamislomake allekirjoitetaan sähköisesti joko pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella. Sähköinen allekirjoitus on Teille ilmaista ja se on juridisesti yhtä pätevä kuin käsin tehty allekirjoitus. Sähköinen allekirjoitus toteutetaan luotettavasti ja tietoturvallisesti Visma Sign -palvelun kautta.

TOIMINTAOHJEET:

1. Klikatkaa ensin linkkiä, tunnistamislomake avautuu tästä.
[https://www.vismasignforms.com/form/88a0f0e4-\[REDACTED\]-4eddc4ba843d](https://www.vismasignforms.com/form/88a0f0e4-[REDACTED]-4eddc4ba843d)
2. Täyttäkää lomakkeeseen pyydyt tiedot.
3. Klikatkaa lomakkeen lopussa olevaa allekirjoita-painiketta.
4. Valitkaa tunnistautumiskeino ja edetkää ohjeiden mukaisesti.
5. Tunnistautumisen onnistuttua saatte ilmoituksen, että lomake on allekirjoitettu, ja saatte kopion allekirjoitetusta lomakkeesta PDF-muotoisena lomakkeella ilmoittamaanne sähköpostiosoitteeseen.

Jos Teille jäi epäselvyyttä lomakkeen täyttämiseen tai allekirjoittamiseen liittyen, niin ottakaa yhteyttä toimistoomme.

Ystävällisin terveisin
Jaana Koski, asianajoassistentti

Asianajotoimisto Haavisto Oy
Risto Rytin katu 31 A 15
32700 Huittinen

Inhimillistä mutta tehokasta asioiden hoitoa

Tämä viesti liitteineen on luottamuksellinen ja tarkoitettu ainoastaan sen aiotun vastaanottajan luettavaksi. Mikäli olette virheellisesti saaneet tämän viestin, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä lähettäjälle sekä poistakaa viesti välittömästi sähköpostistanne.

LIITE 4

Lähtettäjä: Toimisto .
Lähetetty: lauantai 24. huhtikuuta 2021 21.33
Vastaanottaja: Jaana Koski
Aihe: Yritysassiakkaan tunnistamislomake

Hyvä asiakkaamme!

Pyydämme ystävällisesti Teitä täyttämään ja allekirjoittamaan tunnistamislomakkeen x.x.202x mennessä. Linkki tunnistamislomakkeeseen on tämän sähköpostin toimintaohjeet kohdassa, ja sitä klikkaamalla saatte tunnistamislomakkeen avattua.

Rahanpesulaissa (444/2017) on määrätty, että asianajotoimistolla on velvollisuus tuntee asiakkaansa ja todentaa asiakkaansa henkilöllisyys.

Asianajotoimisto Haavisto Oy tarvitsee tunnistamislomakkeella kysytyjä tietoja sekä toimeksiannon hoitamiseen että lain mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Oikeushenkilön edustaja täyttää ja allekirjoittaa tämän tunnistamislomakkeen. Tällöin oikeushenkilön edustajan henkilöllisyys tulee samalla todentua vahvan sähköisen tunnistamismenetelmän avulla.

Tunnistamislomake allekirjoitetaan sähköisesti joko pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella. Sähköinen allekirjoitus on Teille ilmaista ja se on juridisesti yhtä pätevä kuin käsin tehty allekirjoitus. Sähköinen allekirjoitus toteutetaan luotettavasti ja tietoturvallisesti Visma Sign -palvelun kautta.

TOIMINTAOHJEET:

1. Klikatkaa ensin linkkiä, tunnistamislomake avautuu tästä.
<https://www.vismasignforms.com/form/0b6374ec-██████████-7bfbe10176d6>
2. Täyttäkää lomakkeeseen pyydyt tiedot.
3. Klikatkaa lomakkeen lopussa olevaa allekirjoita-painiketta.
4. Valitkaa tunnistautumiskeino ja etene ohjeiden mukaisesti.
5. Tunnistautumisen onnistuttua saatte ilmoituksen, että lomake on allekirjoitettu, ja saatte kopion allekirjoitetusta lomakkeesta PDF-muotoisena lomakkeella ilmoittamaanne sähköpostiosoitteeseen.

Jos Teille jäi epäselvyyttä lomakkeen täyttämiseen tai allekirjoittamiseen liittyen, niin ottakaa yhteyttä toimistoomme.

Ystävällisin terveisin
Jaana Koski, asianajoassistentti

Asianajotoimisto Haavisto Oy
Risto Rytin katu 31 A 15
32700 Huittinen

Inhimillistä mutta tehokasta asioiden hoitoa

Tämä viesti liitteineen on luottamuksellinen ja tarkoitettu ainoastaan sen aiotun vastaanottajan luettavaksi. Mikäli olette virheellisesti saaneet tämän viestin, olkaa hyvä ja ilmoittakaa siitä lähettäjälle sekä poistakaa viesti välittömästi sähköpostistanne.